

Hét évre 36 korona
Hét évre 3 korona

Hét évre 36 korona
Hét évre 3 k. 40 f.

10 soros hirdetés egy sor 20 f.
10 soros hirdetés egy sor 16 f.

Nyitási sor 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Aradi és csanádi egyetemes
vasúti palotájában.
TELEFON-SZÁM: 102.

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 101.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, július 17

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Az új Aradmegye.
Gyors munka.
Főhívás az aradi munkaadókhöz.
Aradváros nagy kölcsöne.
Lenyakozta a vonat.
Megmagyarosított aradmegyei román községek.
Átadták a Népszínházat.
Egy aradi ifjú amerikai káivárija.
Keresztelő.
Egy moosly: 500 korona.
A megasztetett urleány.
Revolveres merénylet a Dzsó utcában.
Ágyestól a bíró ág előtt.
A gyermekórához építése.
Tárca: A gainai leányvásár. I. tá: Ritt Gyula.

Az új Aradmegye.

Arad, július 16

Ujjáírták Aradmegye térképét. A községeknek több, mint a fele új, magyar nevet kapott és a közel jövőben már az új elnevezés alatt szerepel a közigazgatás, a posta és a közlekedés birodalmában. Aki ma még Kuviban nyaral, az jövőre már Aradköviben tölti el az üdülés heteit; a buttyini ember otthona Körösbökény lesz, Gurahonc helyett pedig Garasházára mennek hetipiacot látni a szomszédos hegyek lakói.

A helységnevek magyarosításával egy tiz esztendeje hozott törvény lassu végrehajtását folytatta Aradvármegye. Bács-Bodrogvármegyében már esztendőkkel ez előtt új, magyar neveket adtak a szerbek által lakott községeknek, anélkül, hogy ez a szerb nemzetiségűek részéről bárminő ellenhatásra talált volna. Petrovoszeleből Péterrév, Rigycából Ragóce lett s azóta

az új helynevek már mélyen bevésték a köztudatba. Aradvármegye tehát a valóságban egy kissé későn is róttá le a köteleességét, amelyet az 1898. évi törvény reá hárított.

A községnevek magyarosításának jogos voltát el nem lehet vitatni. A magyar közigazgatás a régi, idegenszerűen hangzó nevek helyett joggal választhat oly neveket, amelyek hangzásán is észrevehető, hogy a község Magyarországon van s nem valamely idegen államban. Hozzátehetjük, hogy Aradmegyében a községek nagyrésze ősi, magyarul hangzó nevet kapta vissza, tehát egy már megvolt állapotot szerzett vissza a vármegye közgyűlésének mai határozata. A mialatt a külföldön a magyar városneveket nem akarják elismerni, Sopron helyett Oedenburgot, Szombathely helyett Steinamangert irnak — hát legalább befelé szeresszünk érvényt a térképen a magyarságnak.

Bizonyos, hogy a közönség nem fogja hamar megszokni az új neveket. Az aradi utcanevek adnak erre példát. Még középkori emberek is vannak, akik ma is bárány-utcát, uri-utcát, püspök-utcát mondanak a Petőfi-utca, Daák Ferenc-utca és az Eötvös utca helyett. De az új generáció, amely az új nevek emlegetése közben nő fel, a vérbe veszi az új szavakat és a régiokról nem tud. Ma még az új községnevek hangzanak furcsán, helylyelközzel talán mulatságosan is, tiz-husz év múlva a régieket fogják olyannak találni. Az is bizonyos, hogy a románok nyelve nem könnyen fog az új nevekre járni. De hát a mint eddig is külön módra ejtette

ki az eddig is magyar helyneveket: Chisinen-t csinált Kisjenőből, Pecica-t Pécskából, Minis-t Ménesből, — így fogja át-ráspolyozni az új magyar községneveket, a nélkül, hogy ebből valami kellemetlenség áradna.

Az új községneveket, mihelyt azokat a belügyminiszter is jóváhagyja, életbe fogják léptetni. Az életbeléptetés alkalmával a közigazgatásnak, a postának, a közlekedésnek egy szempontot nem szabad figyelmen kívül hagyni, a mely nem is akadályozza az új nevek érvényesülését. Bizonyos, hogy egyszerre nem fogja mindenki az új községneveket használni: hisz azok megtanulása egy vizsgára való fáradságot jelent. Addig tehát, a míg az új nevek az általános tudatban meggyökeresednek, a közönség ne vallja kárát az új községneveket teremtő hazafias szándéknak. Azt értjük ezalatt, hogy az illetékes hatóságok — legalább jó darabig — ne okozzanak zavart, ha a publikum az új elnevezés helyett a régit használja. Még ott se, a hol ez tüntető szándékkal történik. A kivételek számára nem lehet külön törvényt hozni s megessék, hogy a renitensek hibája miatt olyanok is szenvednének kellemetlenséget, akik tévedésből, vagy tudatlanságból nem tértek át az új községnevekre.

De hisszük, hogy e községek az új köntösben is hamar megszokottá válnak. Az elkeresztelés kisebb hibáin lehetne megállni; például, a hol egy-egy betűt változtat meg különös ok nélkül (Sikula—Sikola, Ujpanát—Ujpanád), vagy a hol egy kissé hosszúra szabta az új neveket, a minek révén nehezebben lesznek meg-

A gainai leányvásár.

Irta: Ritt Gyula.

Gyönyörű éjünk volt. Az esti nedves, hideg levegőt éjjel után langyos, száraz áramlat váltotta fel, mely még sokáig pihent, mint légy pehely a szenderegő rónaságon, mert még messze járt a hajnal első harmatesőppje és a madárkák első csicseregése.

Éjjel utáni egy óra s mi már mindannyian talpon voltunk. A nagyhalmágyi vendéglő előtt kísérteties fátyalfényben székerek és lovak egész serege állott. Az indulók legnagyobb kontingensét turisták képezték, akik vidám hangulatban készültek elő a husz kilométer hosszú, de érdekes útra. Az Aradi Turista Egyesület főtitkára volt a vezetőnk, ki harsány hangon osztotta ki parancsait. Fejültünk a lóra, székerekre. Még egy-két kengyel szorítás, egy-két utasítás s megindult a menet abban az irányban, a hol a gainai hegyecsucs fekszik. Elő a férfiak, aztán az asszonyok és leányok haladtak, nemesvéréi dák paripákon.

Az első két óra az éjszötéjében egyhangú és álmos volt, de nemsokára jelentkezett a reggel előhírnöke: a láthatáron felülről az első piros csík. Majd utána több sáv, noha a nap még messze ringatózott az oceanok alatt. Egyre erősebb lett a fény, rózsaszínbe oltadt át az éjjeli homály s a távoli hegyek mögül

már sejtette közeledését az ég koronája: a nap S midőn már végkép széjjel foszott az ég szürke kárpitja, a hegyek között imbolygó úriúriás ragyogó fényességében ült a bércek fölő.

A hegyek szívébe hatoló turista fáradtságát nem sejtett gazdag élvezet jutalmasta. Az éjszötéjéből kibontakozó képek úgy tűntek fel, mintha az ezer éves sugaraknak letűkrözött panorámája lett volna. A vadregényes völgyek virágokkal hímzett zöld köpenyegé hangulatot kelő színekben pompázott s a völgy két oldalán színpadi falakként emelkedtek a magasba a fantasztikus alakokkal ható kősziklák, melyek élesen álltak a háttérben mozgó fényvesektől. Hegyszorosából platóra, majd szédlő mélybe néző keskeny hegygerincre kerültünk föl, a hol a sziklatányok egész raja lép uunkba. Majd klengeszteledve egy virágos völgyön, nemsokára zegzugos hegyhátra kell kapaszkodnunk. A halmágyi csucrok lassanként eltűnnek a szállongó ködben. A tövölgyi menedékháznál töltött rövid pihenő után haladunk a kis Gaina sziklás lábához. Az utolsó árnyas hely a kis Gaina hűs ligete, melyből klérve, a négy vármegye: Torda Aranyos, Bihar, Hunyad és Arad sarkalló pontjain táruelénk a festői Gaina. Itt kezdődik az 1486 méter magas hegy megmászása.

A nagy Gainán feltáruló képet már innen

élvezhetni. A déli platót ezek hullámzó aradata foglalja el, míg a völgyből vezető utakon, mint hangyaboly, tarka tömeg törtet a magasba. E kép oly látszattal bír, mint egy százkaru polyp, mely hatalmas testét a Gainára fekteti és karjait a völgyekbe futtatja alá. Ez a hegy, mely a természet bárszony szőnyegével van bevonva: a leányvásár színheije. És a Gaina tündere, mintha elfeledné a nép háltianságát, kedvestedik nekik: gyönyörű idő van. A körvidék szebbnél szebb fatái keleti tarkaságban, citra sallangos viseletben jelennek meg, járva a nemzeti táncot: hol a csimpolya és havasi kőrt viszik a főszerepet.

Érdekes, hogy e vidéken a nyáját a pásztorleányok őrzik. S ha kigyulnak a pásztorlányok, a hatalmas küccsel üdvözlők egymást s felelnék az otthon epkedő legények tilinkó szavára.

E platóra kellemes, hűs szellő vonul át, ami telítve van az istenek új életre keltő üdítő acterével. A Gaina tetajéről pedig páriát ritkító festői tájkép látókörében mozog a szem. Mind megannyi elragadó részlet, mi állandóan leköli a figyelmet. Alant Bulzesti, közelben Alsó- és Felső-Vidra, Körösbánya, Brád, Alvaca fürdő rajtöznak a völgyekben, míg messzebb Abrudbánya felé terjedelmes előhegység leplezgeti a Hargitták regényes sziklacsoportját, mögötte a gyergyói havasokat és délen a Reteyzátot.

szokottá. De egészben véve szép munka s azt az örvendetes tényt jelenti, hogy Aradvármegye közigazgatása külsejében teljesen magyarrá lett.

Gyors munka.

Rendkívüli megyegyűlés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 16.

Ma délelőtt fél óráig tartó rendkívüli megyegyűlés volt, amelyen a nyári szünet alatt felgyűlömlött közigazgatási ügyeket in ez ék el. A megyegyűlésnek elég nagy közönsége volt. Különösen a tisztviselők vonultak föl, míg a gazdaságosság és a románság kisebb számban volt képviselve.

Károlyi Gyula gróf főispán 9 órakor nyitotta meg a közgyűlést, amelynek első tárgya volt **Schill József** főjegyző referátuma a **Mura-közy József** fele alapítványból a honvédszaporítási (Körös-híd) létesített alapítvány hely betöltéséről. A pályázat meddő maradt és így az összeg az alapítvány alapítókéjéhez c atolta a közgyűlés.

Azúán tárgyalják a pénzügyi szakosztály és a kórházi bizottság előterjesztését a jövő esztendőre szóló tűzifa, papír és írószor szállításiáról. Elfogadják az állandó választmány ama javaslatát, hogy az eddigi szállítókkal kötött szerződés még egy esztendőre meghosszabbíttják.

Foglalkoztak a vármegye állspánjának az az előterjesztésével, amely a sikulai Körös-híd építési szerződésének jóváhagyásáról szól. A megyegyűlés úgy határozott, hogy amíg a község föl nem veszi a híd építésére szükséges költségszeget, addig megengedi a községnek, hogy az Arad-csanádi Takarékpénztárnál folyószámla hitelt élvezzen a hídépítés előltségeire.

Most fölolvasták az országos községi törskönyv bizottság átiratát a községi és egyéb helynevek törskönyvezési munkálatának előkészítése ügyében s egyúttal **Boros Iván** tb. főjegyző fölolvasta Aradmegye községeinek magyarosított neveit, amit az állandó választmány elfogadásra ajánlott. (Az elkeresztelt neveket lapunk más helyén külön cikkben közöljük.)

Eanél a tárgynál felszólalt **Pop C. István** dr.

— Az én indítványom — mondta — az volna, hogy hagyassanak meg a községek olyan

névvel, ahogy vannak. A történelem által szerzett jogok is ezt parancsolják. A világpiacon is hagyományai vannak egy-egy községnek. A paulisi bor például az egész világon híres; sokan keresni fogják a paulisi bort s ezután nem találják, mert Paulisból Pálos lett. Azt hiszik majd, hogy nem terem több bor Paulison. Így vagyunk Kovaszinnccal is. Az ottani bor is világhírű. (Derűltég.) A románok szempontjából ez a névváltostatás teljesen közömbös, mert a románok a legszebb magyar neveket is elrománosítják. Pop itt példákat hozott föl részint Arad-, részint Biharmegyéből. Ha románok laknak egy-egy községet, akkor úgy is román falu marad az. Kéri hát, hogy maradjanak meg a régi szép nevek. Ha pedig nem fogadják el ezt az indítványát, úgy legalább azt tegye meg a vármegye, hogy az új nevek mellé *szarjelenben* tegyék oda a régi nevet.

A közgyűlés elfogadta az állandó választmány javaslatát és *mellőzte* Pop indítványát.

A gazdasági cselédlakásokról szóló új törvény értelmében minden vármegyének szabályzatot kell készíteni a gazdasági cselédlakásokról. Ezt a szabályrendeletet most készítette el Aradmegye és a mai közgyűlésen olvasta föl **Heppes Aladár** tb. főjegyző. Eanél a tárgynál felszólalt **Zselénszky Róbert** gróf bizottsági tag.

— Az állandó választmány javaslatával szemben — mondta a gróf, — van egy indítványom. A gazdasági cselédlakásokról szóló törvény nem egészen olyan, amilyennek kellene lenni és azért a birtokosok sokkal humánusabban is intézkednek, mint ahogy a törvény előírja. A törvény szerint egy cseléd-családnak 1 szobát és egy konyhát kell adni. Ez nem humánus dolog. Mi két szobát és egy kamrát akarunk egy családnak adni. Aki praktikus gondolkodású, az tudja, hogy a cseléd sohase szokta használni a konyháját, tehát ez fölösleges. Éppen azért, azt javasolom, hogy a jövőben építendő cselédlakásoknál két szobát adjunk egy családnak, konyha nélkül. Ha két lakás van együtt, úgy azok adhatunk egy konyhát. (Helyeslés.)

Dálnoki Nagy Lajos allspán hozzájárul **Zselénszky** gróf módosításához s így a közgyűlés az állandó választmány indítványát a gróf módosításával elfogadta; még a főispán bejelentette, hogy a legközelebbi megyegyűlés szeptember 18 án lesz s ezzel a közgyűlést 9 óra 25 perckor berekesztette.

Fölhívás

az aradi munkaadókhöz.

A munkásbiztosító pénztár új rendje.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 16.

A **Budapesti Közlöny** legutóbbi száma köteinyi vastagságu kereskedelemügyi minisiteri rendeleteket közölték sok mindenlé s utasításról a munkaadók részére, akik betegség és baleset esetére biztosításra kötelezett munkásokat alkalmaztak.

A rendeletek labirintusából az é:dekelteket kíségtik az aradi kerületi munkásbiztosító pénztárnak minden egyes munkaadó címére postán küldött hírdelményei, amelyek röviden összefoglalva, különösen az új bejelentési rendszert és a munkás és bérjegynek vezetőjére vonatkozó szigorú törvényes kötelezettséget ismertetik. A kö:elező ujltásoknak fontosságánál és a nagyarányú érdekeltségénél fogva a pénztár által kibocsátott fontosabb rendelkezéseket az alábbiakban ismertetjük:

A balesetbiztosításra kötelezett összes üzemek tulajdonosai tartoznak az üzemről az 1907. évi július hó 1 én fennálló alap:okat, az azóta létesült üzemek pedig az üzembehelyezés időpontjának megfelelő állapotokat feltüntető üzembjelentő lapokat két példányban a pénztárnak megküldeni. Ugyanc az kötelesek ezek az üzemtulajdonosok az üzemváltozásoknak két példányban való bejelentésére. Minden munkaadó, akinek üzeme balesetbiztosításra van kötelezve, tartozik 24 órán belül, az ujonnan kiadott baleset bejelentési úrlapon a baleseteket bejelenteni. A bejelentés két példányban történik. Az egyiknek, mely a rend:hatóságának kü:dendő meg, a :erűltésről szóló orvosi bizonyítványt is kell tartalmaznia.

A betegség, illetve baleset esetére biztosításra kötelezett összes alkalmazottak ujonnan bejelentendők, még pedig 1908. július hó 16—31 ig terjedő időben és tekintet nélkül arra, hogy be voltak-e eddig jelentve, vagy sem. A bejelentés erre szolgáló „Belelést bejelentő lap” on két példányban történik. Ugyanc csak bejelentendők a biztosított egyének munkaviszonyaiban beállott változások is, *ugyanesen* belelést bejelentő lapokon, az illető rovatokban; míg a kilépés bejelentésére *külön* úrlapok szolgálnak.

A természet egy nem mindennapi remek alkotása a körönalival a messze távolban fel-tűnő grohott szikla híd, mely mintegy hét emelet magas s alatta két ezüst vízi csermely foly-ózik, a sziklás törmeléken. A háttérben rejtőz-ő hegyek fehér bundába takaródnak. Szép lányok és asszonyoknak nem is lehet okuk a panasza. Itt is ott is csillog a márciusi hó júliusi kiadásban. S aki még szebb akar lenni (és melyik nem akar?) annak csak kezét kell érie kinyújtani, ott áu a legolcsóbb szépítő szer: a természet ajándéka.

Az alatt hullámozó hegytengerből egy szépségesen idomított kőkolosszus, a Vulkan emelkedik a magasba, emberi archos hasonló alakulással, arcában fordul az ég felé és tá- tongó szájjal a hegyet fenyegeti lenyeléssel. A roge szerint ez azon kővé vált óriás, ki a népet a hazugság és ármányba csábiotta.

A magas Gainával szemben áll a kis Gaina, mely csak pár méterrel alacsonyabb és elűtőn amattól, sűrű boróka fenyővel van borítva. Nem is keresek fel sokan, mert a főjutás nagy ves-ződséggel jár, ám onnan is gyönyörű a kilátás.

O felkőge az ötvenes években szintén megtekintette a leányvásárt és ennek emlékére egy márvány oszlopot állítottak a kis Gaina csu-csára, mit azonban már széjjel rúztak a rom-bolásban gyönyörködést találó és emléket nem tisztelő emberek.

A leányvásár az alábbi poetikus népre-géhez fűződik, mi telve van erős paraszt roman-tikával.

A Gaina hegy tetején, messze vidékre el-látzó fényes partóban élt egy jóságos világ-szép tündér. Távol országokból sok délcsg ki-rályfi kereste fel és kérte meg kezét; de ő tündéri voltáról egyikér: sem akart lemondani, mivel az örök ifjúságot többre becsülte a sze-relemnél. É: örökifjúságában mi sem volt ked-vesebb előtte, mint az, hogy a környék sze-gény eladó leányait gazdag nozományban ré-szesítette. Volt a tündérnek egy fehér, koronás tyukja, mely mindennap egy szinarany tojást tojt. Mindenik férjhez menő leány, ha udvarát felkereste, egy ily szép szinarany tojást kapott tőle ajándékba.

Boldogan is élt a nép s köztűtök a tün-dér, míg egy esemény megzavarta békességű-ket. A hegyek belsejéből egy visszataszító kül-sejű, rút arcú óriás költözött egy gainai bar-langba, hogy megrontsa a népet. Nagy fáradt-ságába sem került. A nép elromlott, mert ár-mánykodott és irigykedett egymásra.

A tündérnek fájt a nép romlása, nem ment többé közéjük és nem is hagyta el többé palo-táját. De az ajándékok most sem tagadta meg a jó leányoktól. Ám ilyen csak nagyon kevés akadt. Ez pedig nagy baj volt, mert a legé-nyek nem akarták elvenni a leányokat az

arany tojás nélkül. Azt szerencsének tartot-ták, annak hiányát pedig nagy szerencsétlen-ségnek.

Előfordult, hogy egy legény a talimán tojás nélkül akarta elvenni szive választottját, de akkor más állott utjába: a pap. Ez nem adta őket össze, míg a tojást elő nem mutat-ták. Így járt az a három szép leány is, kiknek volt kőrűjük, de arany tojásuk nem. A három mőc legény abban egyezett meg, hogy szeres-nék arany tojást és a fehér koronás tyukot bármilyen áron ellopják. Mindhárom leányaak öi-tőzködött s úgy kért bebecsátást. A tündér-palota föl szemű vén kapusa gyannilatul nyi-tott előttük kaput s amin: a tündér meghal-lotta hogy három eladó leány érkezett, kikre semmi rosszat nem tudott, megparancsolta, hogy mindeniknek egy-egy arany tojást ad-janak.

A vén majorosné, akire az aranytollu tyuk biava volt, a tilalom ellenére a három áleány-nak az arany ketrecben ülő tyukot is megmu-tatta; de csakhamar keserűen lakott balgásá-giért, mert két legény rárontott, megkötözték, betörték a száját, miközben a harmadik tolvaj az aranytollu tyukot a ketrecből kikapta. Csak akkor látták, hogy a csarnok egyik sarkában egy szakajtó kosár aranytojás is hever. — Azt is felkapták s nyomban az asszonyra sárták a fészer ajtaját. Ahogy a kapun áthaladva, a hegy lábához ériek, a tyuk árulójukká lőn.

Az a munkaadó, aki husznál több nem állandóan alkalmazott biztosításra kötelezett egyént foglalkoztat, heti bérfizetési jegyzékkel, az pedig, aki száznál több egyént foglalkoztat, havi bérfizetési jegyzékkel jelentheti be alkalmazottait, illetve az azok munkaviszonyában beállott változásokat, végül az alkalmazottak kilépését is. A bérfizetési jegyzékek is két példányban állítandók ki és legkésőbb minden következő hét, illetve következő hónap harmadik napjáig adandó be a pénztárnál. A munkaadók, kik a bejelentési mód kedvezményével élni akarnak, kötelesek ugyancsak a július 16—31 ig terjedő időben ebbeli szándékukat a pénztárnál bejelenteni.

Azok a munkaadók, akik üzemben rendszerint önnél több munkást alkalmaznak, minden naptári évről külön pontos munkás és bérjegyzéket tartoznak vezetni és a jegyzéket három évig megőrizni.

A betegsegélyezési járulékok július 1-től kezdve havonta mindenkor egész összegében egyszerre fizetendő meg. A pénztár sem részletfizetési engedélyt, sem haladékot nem adhat. Késedelem esetében a pénztár minden előzetes felszólítás nélkül közigazgatási uton hajthatja be követeléseit. A mulasztások és szabálytalanságok 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

A pénztár különben, nehogy az új nyilvántartási rend komplikációkat okozzon, készséggel szolgál a hozzá forduló érdekelteknek felvilágosítással.

Az aradi kerületi munkásbiztosító pénztár ez uton felszólítja a munkaadókat, hogy bélyegtelen kérvényben forduljanak a pénztár igazgatóságához azon alkalmazottak után kivetett tagjárulékok törlése iránt, akik még 1907. július 1-je előtt kiléptek a szolgálattól, de akiknek kellő időben való kijelentése elmulasztatott. Amennyiben ez alkalmazottak kijelentése, illetve kilépése okmányokkal vagy egyéb bizonyítékokkal kellően igazoltatik, aminek már a kérvényben meg kell történnie, úgy a pénztár igazgatósága méltányosságból engedményeket fog tenni. Azon mulasztásoknak jogkövetkezményeit, amelyek már az új törvény életbeléptetése óta követettek el, a munkaadóknak feltétlenül viselniük kell és ezért ismételten felhívja a pénztár a munkaadókat, hogy a biztosításra kötelezett alkalmazottakat a súlyos anyagi következményekre való tekintettel mindenkor nyolc napon belül jelentsek be, illetve az alkalmaztatási viszony megszűnésekor jelezzék ki.

Elkedácsolta magát és kislát a turpisság. Az örök nyomban megfújták a vészkiáltókat, mire egy csapat lovas iramodott utánuk, de mert időközben az est is beállott, a tolvajokat nem sikerült elfogniok. Hanem az egyik tolvaj a kosarat futás közben az Aranyos partján elejtette, mire a széttört tojásokat a fojyó hullámai elkapták. — De az arany tyúk az övék lett s közös akarattal egy barlangba zárták, hol ismét mindennap tojt egy tojást, de ezek csoda módra mind eltűntek. Hiába lesték a legények, az mind elolvadt és a sziklák nyílásába szivárgott. Ezek azok az aranyerek, melyeket Körösbánya körül a hegyekben manapság találnak. A legények pedig feldühödve a tojások eltűnésén, agyonverték a koronás, arany tyúkot. A nép néha még most is hallani véli a kedácsolását.

A csodassép tündér e közben az emberek hálátlansága miatt nagy buba merült. Palotáját földig leromboltatta s aztán végkép elköltözött erről a vidékről. Kébb azonban büntetett. — Az őrlást követő változtatva, a lányokat pedig megbüntette azszal, hogy csak akkor lehetnek asszonyok, ha vásáron adják el őket.

A néphit szerint azóta viszik a lányokat Gainára, hol a havas vidék messze lakossága gyűl össze az embervásárra. Szegény és gazdag mind ott van, ki vágyik a főkörtre. Ott van a hozománya is: virágos ládája, telve szép fehér

Aradvárosnagykölcse

Kötvénykibocsájtási jog engedélyezését kéri.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 16.

A nyári szünetre szétosztott parlamentnek leghasznosabb működése talán az volt, hogy megszavazta azt a törvényjavaslatot, mely felhatalmazza Pozsony, Zágráb és Flume városokat arra, hogy beruházásokra szükséges kölcsönfelvetel kötvények kibocsátása által szerezzék meg. Esáltal ezek a városok olcsó hitelhez jutnak és háztartásuk szilárd alapokra helyeződik. A törlesztéses kölcsönökkel való gazdálkodás nem felel meg többé a törvényhatóságok gazdálkodásának. Arad város csak a legutóbb felvett kölcsönénél tapasztalhatta, hogy milyen keserves kálvárián megy át, ha a pénzpiac helyzetének megfelelő hitelt akar igénybe venni. Ezért érhető a főszámvőnek az a törekvése, hogy a tanácsnak a kötvénykibocsájtási kérdés tanulmányozására hívja fel figyelmét.

Ma adta át Kllényi János főszámvő Varjassy Lajos polgármesternek az erre vonatkozó javaslatát, mely következőképen hangzik:

A I. évben fogantatosított beruházásokra a város közönsége törlesztéses kölcsönt vett fel. Ezen kölcsön annuitásából a kölcsöntőke után járó kamatra eső rész 4.875%. Terhelő a város közönségét a magas kamaton kívül, ezen kölcsön alapján, a hitellező pénzügyi intézet által a félévi törlesztési részletek és a kölcsön-kötvények szelvénye után közvetlenül fizetendő II. fokozatu bélyegilleték és a hitellező pénzügyi intézet minden ezen hitelművelettel járó, körülbelül 2/10% ot tévő egyéb költsége.

A kölcsön megszerzését és közvevitését a város közönsége állandó magas kamat és jelentékeny összeget kitévő költségvállalással fizeti meg. Amennyiben a város közönsége törvényes felhatalmazás alapján közvetlenül városi kamatozó kölcsön kötvény kibocsátási jogot nyerne, úgy a fizetendő maximális kamatláb 4 1/2% lenne s nem terhelő a város közönségét az annuitások után fizetendő II. fokozatu bélyegilleték.

Rövid idővel ez előtt ily városi kötvények kibocsájtására törvény alapján jogot nyert

holmival, ezüstje, aranya, sőt a kecskét és tehenet is kiviszi az, aki azzal is bír.

A leányválasztás hamar megy. Nem is csoda, hisz az egyik fajta szebb, mint a másik. — Olyanok egyből egyig, mint a tejbe esett rózsza. Egy-két szerelmes pillantást váltanak és szemmel már meg van kötve: a két egypár szerződése.

Ha a szülői szerződést aláírták, akkor a jegyző és pap, kik szintén ott vannak, adják őket össze hosszú időre, egy egész életre. Aztán a lakodalmas asztalhoz ülnek. A völgyény ketté vágja a tálba sült kürtös kalácsot, feltálalják a turós puliszkat, a sajtos pityókat és a menyasszony végig kínálja a vendégeket. És vendég ott mindenki, aki csak a megrakott asztalhoz ül. Mindenkit szívesen látnak.

Lakoma után szilpompás keretben folyik a tánc a száz menyasszony és száz völgyény között. . . Este felé a Gaina tetején újra megszólal a havasi kürt. Az ünnepélynek vége van. Megszűnik a tánc, a lakodalmi mulatság és megbomlik a tarka tömeg. . .

A látni vágyó turisták pedig szintén leorezzkednek a völgybe, miközben minduntalan visszatekintgetnek az érdekes Gainára, mely egy évig magára hagyva elmélkedhet majd a letűnt tündéri időkről.

Zágráb, Flume, Pozsony, ujabban Szeged, Győr, Nagyvárad városok szándékoznak hasonló kérelemmel a törvényhozó testülethez fordulni.

A város háztartásának nyilvánvaló előnyére szolgálna ezen törvényes jog megszerzése. Aradváros közönsége pedig már elhatározott, engedélyezett és biztosított munkálatokra rövid időn belül jelentékeny összegű kölcsön felvételére van utalva.

Ezen tények előadása után azon előterjesztést tesszük a tek. Tanácshoz, hogy az említett városok tanácsát megkeresni szíveskedjék asiránt, hogy ezen eljárásról részletes felvilágosítással szolgáljanak s a válaszok beérkezéseig is ez ügyet érdemleges tárgyalásra kellően előkészíteni szíveskedjék.

A városnak az alább felsorolt összegekre lesz szüksége rövid időn belül, amelyekért a város igen magas kamatot fizetne s a pótdó emelkedésének ez egyik hatalmas emelője lenne.

Az ideli költségvetés szerint a felveendő kölcsönök következőképen alakulnak:

A két vashidra 2400000, a tűzéraktanyára 1212150, a Magyar Westinghouse gyár részvényeire 310095, a felső leányiskola építésére 500000, az „Aradhegyaljai helyi érdekű motoros vasút” részvényeire 50507, az Ovártér szabályozására 303037, a vasúthoz vezető főközlekedési út szabályozására 252532, a tisztii nyugdíjalap kielégítésére 151520, a reáliskola felépítésére 454557, a tisztii nyugdíjalapnak a felső leányiskola építésére előlegesen összeg megtérítéséül 37376, a függő adósságok rendezésére 60607, a fennálló kölcsönök konvertálására 3062699 korona.

A kötvények kibocsátása természetesen nem egyszerre történne. Csak annyi értékű papíros kerülne forgalomba, amennyi a kivételre kerülő mu kálat lefedezésére szükséges.

Lenyakazta a vonat.

Borzalmas viszontlátás.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 16.

A budapesti Hermes váltóüzlet részvénytársaságnak a tőzsde-palotában levő fiókjának volt a főnöke Ernst Miksa. Tizenegy év óta állt a bank szolgálatában s nagy tudásával, kiváló szorgalommal kezelte azt. A banknak cégvezetője is volt a kiváló hivatalnok, mintaképe a kötelességtudó, a lelkiismeretes tisztviselőknak. Fiatal volt még, alig 34 éves. Ernst Miksa rövid szabadságon volt Érsekújváron. Onnan indult haza ma nagybátyja, Ernst Mór társaságában, vonaton.

Ernst csak nemrég nősült. Ifju felesége Rákospalotán nyaral s tudva azt, hogy férje átutazik, az újpesti állomásra ment, hogy férjével találkozhatassék.

Tizenegy óra tíz perckor érkezett be a vonat Palota-Ujpestra. Az asszony a perronon állt s kímélte a kocsiakat. Meg is látta a férjét egy másodosztályu kocsiablakban, zsebkendővel intett feléje, de a férj nem vette észre. Már elindult a vonat, a mikor nagybátyja kitekintett a kocsi ablakán s így szólt Ernst Miksához:

— Te, Miksa, nézd, ott a feleséged.

Ernst a folyosóra ment, felzántotta az ajtót és leugrott a most már teljes sebességgel rohanó vonatról. Az ugrás katasztrófát jelentett. Ernst Miksa a kerekék alá került s az egyik kocsi kerekéi a szó szoros értelmében lenyisszantották nyakáról a fejet.

A fiatal asszony összeesett férje teteménél. Esmélelten állapotban szállították haza. A szerencsétlenség híre mélyen megrendítette a Hermes-részvénytársaság tisztviselői karát és mindenkit, aki a cégvezetőt ismerte.

ÁTADTÁK A NÉPSZINHÁZAT.

A személyzet forrongása.

Megakarták verni a főpénztárost.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 16.

A mai nappal végleges megállapodás történt a Népszínháznak a Nemzeti Színház számára leendő átengedése ügyében. Az erre vonatkozó bérleti szerződést ez év július elsejétől tíz évig terjedő időre megkötötték és pontosan körülírták mind-ama jogokat és kötelezettségeket, amelyek az államot, az új bérlőt ez idő alatt megilletik. A szerződés feltételeiben természetesen nem esik szó a színészek végkielégítéséről. Máderék alaposan ki is használják előnyös helyzetüket és vonakodnak kifizetni a tagoknak a nyári hónapokra járó fizetését. Emiatt zajos incidens játszódott le a Népszínház pénztári helyiségében, ahol az elkeseredett tagok megtámadták Berényi főpénztárost és csak nehezen sikerült a tettegességnek elejét venni.

Az izgalmas eseményekről ezt a tudósítást adjuk:

Kész a megállapodás.

A népszínházi bizottság ma átadta a Népszínházat a kultuszminiszternek a Nemzeti Színház számára. A Nemzeti Színház a szerződés értelmében 1908. július elsejétől 1917. szeptember harmincadikáig bérlője a Népszínháznak.

Apponyi Albert gróf kultuszminiszter megbizottal reggel kilenc órakor hosszabb tárgyalást folytattak Máder Résző igazgatóval, azután aláírták a szerződést és felkeresték a város házában Bárczy István polgármestert. A polgármester hivatalos helyiségében már várták őket Heltai Ferenc és Márkus Miksa, a népszínházi bizottság tagjai, továbbá a városi tisztviselő. Mialatt ezek tanácskoztak, megjelent a város házában a Népszínház személyzetének egy küldöttsége és panaszt akart tenni a miatt, hogy a színház igazgatósága a végkielégítésnél meg akarja őket rövidíteni.

A deputációt a polgármester elfoglaltsága következtében Rózsavölgyi Gyula alpolgármester fogadta, míg a miniszteri kiküldöttek tovább tárgyalnak Bárczyval és a népszínházi bizottság tagjaival és délután végleg megállapították a szerződést, amelynek főbb pontjai a következők:

A népszínházi bizottság bérbeadja a Nemzeti Színház igazgatóságának a Népszínházat, továbbá a Csokonai utcában levő gazdasági épületet, a Népszínház függönyének hirdetés jogát, a díszletek és felszerelések használati jogát és a már megszerzett darabok előadás jogát folyó évi július elsejétől 1917. szeptember harmincadikáig éjjeli tízenkét órájáig.

A bérleti idő közben is megszűnik, ha a színház leég, vagy más módon létezni megszűnik, vagy használhatatlanná válik.

Az évi bér hatvanezer korona, ezenfelül köteles a bérlő a beszerzendő díszletek kárpótlása címén évenként tízezer koronát fizetni, a Népszínház nyugdíjintézetének alapja javára pedig évenként huszonnyolcezer koronát.

A többi pontok intézkednek a leltárról, a könyvtárról, a bérleti szerződés átruházásáról, a nyugdíjkielégítésről, általában a kezelés részleteiről.

A szerződést délután a székesfőváros és a két igazgató megbizottal aláírták, azután elküldötték a távollévő Apponyi miniszternek jóváhagyás céljából. Máder és Bálint igazgatók végkielégítés címén hétszáz ezer koronát kapnak, azonfelül kilenc évig évenként harmincezer koronát, ruhátár és cukrászdabérlőt fejében negyvenöt ezer koronát. Mindent összevéve a Népszínház bérlése az államnak a kilenc év alatt mintegy két millió nyolcszáz ezer koronájába fog kerülni.

Inzultálják a főpénztárost.

A Népszínház helyiségében a délelőtt folyamán nagyon mozgalmas volt az élet. A színház művészeti személyzete és a műszaki alkalmazottak csoportokba verődve tárgyaltak a történekről és izgalommal várták a híreket a kultuszminisztériumban folyó tanácskozásokról. Nagyon elkeseredett volt a hangulat a két igazgató, Bálint és Máder eljárása ellen, akik mindenképpen azon vannak, hogy a tagokat megrövidítsék jogos igényeikben. A színészek haragja a jelenlevő Berényi főpénztáros ellen irányult, akiről azt hiszik, hogy az igazgatók az ő tanácsadása szerint járnak el velük szemben. E miatt csaknem tettegességre került a sor a színészek és a főpénztáros között, aki ma délelőttre jelentse a tagoknak, hogy felvehetik járandóságukat.

A színészek egyenként mentek Berényi szobájába, aki ezzel a kijelentéssel fogadta őket:

— Fizetés nincs, hanem, aki akar, kaphat hat havi végkielégítést.

Ezzel a tagok elé tett egy blankettát, hogy azt írják alá. A blanketta egy nyilatkozatot tartalmaz, amelyben az aláíró elismeri hogy hat havi fizetést felvett és ezzel teljes végkielégítést nyert. A színészek azonban a hat havi felmondási időre járó összegben kívül követelik a három nyári hónapra, július, augusztus és szeptemberre őket megillető fizetést is és ezért a főpénztáros ajánlatát visszautasítva, kilenc havi járulékkukat követelték.

Berényi ekkor haragosan kijelentette:

— Ha ez nem tetszik, semmit se fogtok kapni.

A színészeket rendkívül felfigyeltette a főpénztáros rideg válasza. Oklók emelkedtek a levegőbe és kemény szidalmakkal illették Berényit és a két igazgatót. A helyzet már nagyon fenyegető lett és többen rá akartak rohanni a főpénztárosra, de a higgadtabbaknak nagynehezen sikerült indulatos társukat lecsendesíteni aszal, hogy deputációba fognak menni a polgármesternél tanácskozó bizottsághoz és ott előadják sérelmeiket. A felsgült kedélyek erre némileg lecsillapultak és a főpénztáros így megszabadult szorongatott helyzetéből.

Deputáció a polgármesternél.

Ezután megalakították a küldöttséget, a mely utnak indult a városházára. Itt Rózsavölgyi alpolgármester elé járultak és vezetőjük, Székely Gyula előadta panaszukat, amely szerint Máder igazgató úgy nyilatkozott, hogyha ad is a színház kötelékéből elbocsátottaknak

végkielégítést, július, augusztus és szeptember hónapokra nem adja meg a fizetésüket. A deputáció szónoka kifejtette, hogy a tagoknak e három havi járandóságra is joguk van és a főváros hatóságainak közbelépését kérte érdekük megvédésére. A küldöttségnek különösen hölgytagjai keltek ki erőteljesen Máder ellen és ők is kérték a polgármester segítségét.

Rózsavölgyi kijelentette, hogy a főváros hatósága a legnagyobb készséggel tenne eleget a deputáció óhajának, de ez nem áll hatalmában. Azt ajánlja, forduljanak kérésükkel egyenesen Apponyihoz, aki bizonyára mindent el fog követni érdekükben. A küldöttség tagjai ezután leverten távoztak.

Revolveres merénylet a Dezső-utcában.

A tettes elmenekült.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 16.

Ma éjjel egy beszélt ember, akinek kilétét eddig még nem tudta megállapítani a rendőrség, pusztán kötekedő vágyból ártatlan embernek életét akarta elpusztítani.

Egy berugott férfi tízenegy órakor anélkül, hogy erre komolyabb oka lett volna, revolverrel rálőtt Argyelán Mihály tehenesre, aki súlyos sebesülést szenvedett.

Argyelán Mihály maga tett panaszt éjjeli tízenegy órakor Vidéki Gusztáv ügyeletes rendőrtisztviselőnél s alig hallható hangon, óriási fájdalomtól gyötörve mondotta el következőleg éjszakai véres kalandjának részleteit:

A Varjassy József-utca és Orczy utca sarkán beszélgetett Kardos Pál nevű huszártiszt szolgával és Zsótér Mihály 19 éves suhancsal.

Egyszerre megnyílt az utca sarkán lévő kocsma ajtaja s azon kilépett egy vöröseshajú, szürke ruhát öltözött férfi. A beszélgetőkhöz csatlakozott s az állás állapotban lévő ember mindenáron bele akart kötni a tiszt szolgába. Kötekedett vele, gyaláta és szidalmazta. A társaság nem rezgált a részeg szavaira. Mikor azonban mindegyre hangosabb lett a beszéde, Argyelán felszólította, hogy távozzék.

A felszólítás nem használt. Argyelán, aki békés természetű ember, kerülni akarta az összetűzést s eltávozott. A Dezső-utca felé vette útját. Találkozott egy nő ismerősével, aki a Dezső-utcában lakik. Ezt elkísérte s megállott vele beszélgetni a 2. számú ház előtt. Ijedten vette észre, hogy az ismeretlen részeg idegen a sötétben követte őt s mikor egészen közel ért hozzá, így rivált reá:

— Miért henegegsz úgy?

— Nem volt nekem magával semmi dolgom, hagyjon békében, — felelt Argyelán.

Alig fejezte be szavait, az idegen revolvert rálőtt és rálőtt. A golyó jobb lágyéka felett furódott a hasába. A tettes a lövés után futásnak eredt, a sebesült hazavánszorgott. A házbeliek rábeszélésére kórházba ment, s az orvosok marasztalásának dacára, nem maradt ott.

— Nem feketem le, — hajtogatta fájdalmas közben, — a gazdám négy tehenét nem hagyhatom őrizet nélkül.

A kórházból a rendőrségre ment, megtette a feljelentést az ismeretlen tettes ellen. Vidéki Gusztáv ügyeletes rendőrtisztviselő megígérte neki, hogy gondoskodik az állatjairól s beküldötte a súlyosan megsérültet a kórházba.

A rendőrség megindította a nyomozást s a személyleírás alapján valószínűleg csakhamar kézre kerítik a merénylőt.

Megmagyarosított aradmegyei román községek.

Ujtítás az egész vonalon.

Általános névváltoztatás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 16.

Lapunk más helyén beszámolunk arról a közgyűlésről, amelyet ma tartott Arad megye törvényhatósági bizottsága. Ezen a közgyűlésen mutatták be Arad megye idegen nevű községeinek megmagyarosításáról szóló listát és fölolvasták az új magyar neveket. A községek megváltoztatott és régi neveit alább közöljük.

Ezzel Arad megye közigazgatása nagy változáson megy keresztül, amely az első időkben sok kellemetlenséget szerez a lakosságnak.

Az aradi járásban a következő változások történtek: Csicsér — Maroscsicsér, Glogovác — Óthalom, Kurics — Kúriós, Kuvia — Aradkővi, Mikalaka — Mikelaka, Ujpanát — Ujpanád.

Borosjenői járásban: Agyest — Áldófalva, Barakony — Alsóbarakony, Borza — Borza, Gurba — Garba, Gyarmata — Csigérgyarmat, Moroda — Maród, Sikula — Sikola, Somoskess — Somoskessai, Szőlőscsigérér — Csigérszőlős, Vojvogyén — Körösvajda.

Borossebesi járásban: Almás — Háromalmás, Batyelle — Bálfalva, Bertindia — Berende, Bogyst — Bogyosa, Bihány — Bajnokfalva, Boncesd — Boncafalva, Rusztüreszk — Borosztok, Buttyin — Körösbökény, Gylecs — Décsa, Doncsény — Dancfalva, Dulcselle — Édeslak, Fényes — Köröstényes, Govosdia — Gósd, Garahonc — Garaháza, Kakaró — Kókaró, Ignyesd — Ignafalva, Kisindia — Keszende, Kocsuba — Köröskacsoba, Korokna — Koroknya, Láz — Lavente, Madrizesd — Madarság, Mnyata — Menyét, Monyásza — Menyházafürdő, Musztesd — Mosztafalva, Nadabesd — Nádalmás, Nyágró — Kisnyárfás, Pajsán — Pajsz, Prozesd — Parász, Ravna — Kistróna, Revetis — Revekes, Rossia — Borosrózsa, Solymosbucáva — Solymosbucsa, Szakács — Alsószakács, Szaturó — Raj, Szelészán — Szelshely, Szatina — Mikószatina, Szucsán — Susánfalva, Valemaré — Zarándpatak, Vaszolya — Kisvaszoly, Zimbró — Zimbród, Guravoly — Vojkaháza, Juonesd — Körösvánd, Krisztesd — Keresztpatak, Lásur — Irtásfalva, Lásza — Sövényesd, Lestyóra — Kísles, Lungsur — Hosszusor, Magulosa — Kismagló, Mermesd — Mesgyés, Ocs — Ocs, Paskuca — Pelente, Pojana — Csucsmező, Pojenár — Halmágymező, Rosztocs — Rostás, Sár — Szerb, Tirnovica — Farkastarnó, Tisza — Tiszafalva.

Pécskai járásban: Ferraínagyiratos — Nagyratos, Nagy- és Kisvarjas — Varjasháza.

Radnai járásban: Baja — Kisbaja, Batuca — Bályfalva, Beraova — Barosborsa, Dumbrovia — Alsódombró, Gavosdia — Alsókővesd, Gross — Marosgarasd.

Az eleki járásban nem változnak a nevek, csupán a közzel kapcsolatos kettős nevek közül kihagyják a közzeljelet. Például: Nagy-Kamarás — Nagykamarás.

A kisjenői járásban: Cinyese — Écsente, Csernovlessimánd — Felsősimánd, Édelspacher-simánd — Alsósimánd, Miske — Tözmiske, Sántye — Sárneke, Sántye — Sencse, Zaránd — Zárna.

A nagyhalmágyi járásban: Acsuca — Ácsfalva, Acsuva — Ácsova, Panesd — Zarándbánya, Bodesd — Bogyafalva, Brusztur — Páfrányos, Budesd — Bugyafalva, Csuce — Halmágycsuca, Cermura — Marifalva, Cobesd Csobosd, Dumbráva — Körösdombó, Grás — Halmágygarasd, Gyulica — Gyulató, Halalis — Áldásos, Iityó — Iltó, Kapruca — Maroskaproncs, Kadova — Kalód, Korbost — Maroshollód, Kujás — Felsőköves, Lupesd — Farkasháza, Maroszlalina — Maroszlalina, Milova — Mente, Monoristia — Marosmonyoród, Ópaulis — Opálos, Baracka szállótelep — Pálosbaracka, Obarsa — Óbarsó, Odvos — Odvas, Bernyesd — Pannyefalva, Peiris — Marospetres, Rossia — Marosrózsa, Solymos — Solymosvár, Szelistye — Marosszelestye, Szorosság — Szarvasság, Temesed — Temesdi, Trójás — Torjás, Ujpaulis — Ujpálos, Vinyesd — Várna.

A ternovai járásban: Ágris — Almásgeres, Aranyág — Székesaranyág, Drauc — Doroszlófalva, Duud — Anyaghaom, Hódos — Zaránthódos, Járkos — Ujárkos, Kavna — Kova, Kesztemenes — Alménes, Kujed — Kóvet, Nadas — Zarándnadas, Sillingia — Selény, Tauc — Feltót, Ternova — Tariós.

A világosi járásban: Kerek — Erdőskepek, Kovassinc — Kivászi, Ófuzekasvarsánd — Óvarsánd, Ujfuzekasvarsánd — Ujvarsánd.

Agyastól a bíróság előtt.

Az Eulenburg-pör tárgyalása a kórházban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 16.

Eulenburg herceg pörének tárgyalását ma is a Charité-kórházban folytatta a berlini törvényszék. A ma kihallgatott tanúk mind kedvezőtlenül vallottak a hercegre, aki dacára súlyos betegségének, erélyesen és részletesen igyekszik a vádakát megcáfolni.

A mai tárgyalásról itt következnek távirataink:

Berlinből jelentik: A pert a bíróság ma is a Charité kórházban tárgyalta. A tárgyalás megkezdése előtt Eulenburg herceget ágyastul átvitték a kórház nagy tanácskozótermébe. A vádlott külsége valósággal ijesztő. Arca hamuszínű és szemel majdnem mindig le vannak hunyva. Ágya mellett kétoldalt székeket állítottak fel a védők részére. A elnök ma megengedte, hogy a törvényszéki könyvvezető egyik tudósítója benn legyen a tárgyalás alatt, más híriapírót azonban nem bocsátottak be.

Miután a bíróság elhelyezkedett, sor került a három müncheni bírónak kihallgatására, akik a müncheni perben mint polgári bíróság működtek. Mindhármán kijelentik, hogy rájuk nézve úgy *Riedl*, mint *Ernst* vallomása a tárgyllagosság benyomását keltette. Riedl teljesen folyékonyan és részletesen mondta el a dolgokat úgy Münchenben, mint Berlinben, sohasem keveredett ellenmondásba. Ernst eleinte ugyan nem akart vallani, de később ő is elmondott mindent.

Éjjel ezt jelentik: Eulenburg herceg, bár állapota nagyon sajnálatraméltó, oly szellemi frissiséget tanúsított, hogy általános feltűnést kelt a bíróság tagjai között. A kérdésekre kimerítően válaszolt és azon igyekezett, hogy gyengítse a tanúk vallomását. Elmondotta, hogy mindenkit, aki vele összeköttetésben áll, megvádolnak és akivel valaha jói tett, azt meggyanúsítják, hogy vele fajtalanzkodott.

A tárgyalást másfél órai tanácskozás után holnapra halasztották.

A megszőktetett urileány.

Frimm Ibolyát hazavitték. — A vőlegény vádjai a szülők ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 16.

Ittünk arról a kinos botrányról, amely tegnapielőtt folyt le Budapesten a Kossuth Lajos utcában *Körmendi-Frimm* Jakab dr., a hülyék intézetének igazgatója és *Figdor* Gusztáv közt. Figdor ugyanis megszőktette Frimm Ibolyát. A kétségbeesett apa tegnap reggel fölkereste *Boda Dzsó* rendőrőrkapitányt s a családi béke visszaszerzéséhez segítségét kérte.

Frimm elmondta, hogy Figdor leányát már három év óta fűdözi s minden alkalmat felhasznál, hogy közelébe férközzék. A szomszéd villában szobát bérelt, koldusokkal juttatott a kezébe levelet, s elváltította arcát, hogy a leány környezete ne ismerje föl s mindenféle romantikus hókusz-pókuszszal árasztotta el a leányt, akiről azt hitte, hogy nagy hozomány van. Annak a nézetének is kifejezést adott, hogy Figdor kihasználta a leányt. Az apa azonban mindenképen ellenezte a házasságot, mert Figdor kétes egzisztenciának tartotta. A főkapitány az apának két detektívet adott, akikkel Frimm és fia, Frimm Jenő Figdornak a Váci körút 22. számú házában lévő lakására mentek.

Figdor kijelentette, hogy menyasszonyától semmi körülmények közt nem válik meg s a leány is vonakodott apját követni. De a négy férfi sok rábeszéléssel és némi gyöngéd erőszak alkalmazásával levitték a leányt a kapu előtt álló kocsihoz s a főkapitánysághoz hajtották. Itt Schreiber rendőrkapitány figyelmeztette az apát, hogy mint kiskorú leányának természetes gyámja szabadon rendelkezhetik felette. Frimm Ibolyka ezután apjával és bátyjával a szülői házába ment.

Különben ma nyilvánosságra került Figdor egy levele, amelyben súlyos vádakot emel Frimmék ellen. A levél, amelyet Figdor még tegnapielőtt kelettel küldött el a *Pesti Futárnak*, így szól:

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Az összes újságok tendenciózusan elferdítve közölték a botrányt, melynek egyik főszereplője én voltam, a másik a Frimm-familia, a körmendi Frimm-család, az öreg Frimm, aki a Hermína uton hülyeintézetet vezet, a fiatal Frimm, aki festő és tegnapielőtt érkezett haza Párisból és Frimm Ibolya, a család második lánya, aki jelenleg tizenhét éves és nekem menyasszonyom. Az egész ügy két év előtt keletkezett.

Szerelmes lettem a lányba, ő is belém, jartam is a családhoz, de utóbb már csak utokban találkozhattunk, mert Frimmék féltették tőlem a lányt, valami jobb partit kerestek, vagy találtak is neki. Egyszerrel elrejtették előlem Pesten, vidéken egyaránt. Én folyton kerestem üldöztem a lányt, akit mindenféle fenyegetéssel rávettem, hogy ne gondoljon rám, mondjon le rólam. Én hosszú ideig úgy is látszott, hogy sikerült a tervük. Én legalább azt hittem és egy évig volt időm gondolkozni azon, hogy egy lány milyen könnyen ígér örök szerelmet, viszont milyen könnyen felejtli azt el.

Nem találkozom Frimm Ibolyával, de azért minden lépését figyelem, tudtam, hogy hol és merre jár és azt is tudtam, hogy menyasszonya volt valakinek, de utóbb kikosarasta. Később egy héttel váratlan meglepetés ért a lány telefonált értem. Találkoztunk és akkor rémes dolgokat tudtam meg. A lány elmondta,

hogy odahaza a familia esténként kinezta, gyötri, verik-ütik, külön kinezőszközeikkel, a melyekkel odahaza a hülyéket is oktadják. Megkérdeztem, hogy miért történik mindez, azt felelte, hogy egy buta, gaz rágalom miatt, azsal gyanúsítják, hogy szeretője, illetőleg tulajdonságos barátja egy uriaszonnynak, akinek rossz híre van és azsal gyanúsítják, hogy neki, a lánynak, ezzel a hölgygyel perverz érintkezése volna. A lány, aki tiszta és ártatlan természetesen visszautasította a rágalmat, amelynek létezéséről fogalma sem volt. Pártját fogta az asszonynak, mire véresre verték, kineztek, beszélték szobákba, kamrákba. A lány sirt, mikor ezeket elmondta és hozzátette, hogy még mindig szeret s a szülők ezért is kinezik.

Megkérdeztem tőle, hogy akar-e az enyém lenni és velem maradni. Azt felelte, hogy igen, erre én többet nem bocsátottam háza. A családnak telefonáltatiam, hogy a lány nálam van, ők két napig nem jelentkeztek, vagy talán kerestek, de mi Verőcén nyaraltunk egy barátommal és nagyon boldogok voltunk. A harmadik napon az apa egy detektívvel keresette a leányát, a negyedik napon hazasürgő nyözték Párisból a fiukat, aki felkeresett engem, töltött revolverrel a zsebében, és megkérdezte, hogy mi célom a hugával. Azt mondtam, hogy elveszem feleségül, dacára, hogy egy fillérje sincs, mert én szeretem. Azt felelte a fivér, hogy rendben van, másnap jöjjenek el a Belvárosi kávéházba, ott lesz az öreg Frimm is és majd együtt elmegyünk a polgármesterhez, hogy három nap alatt díszpauzációval férj és feleség legyünk. E helyett, mint köztudomásu, botokkal, orvul megtámadtak, én azonban alig védtem magamat, folyton arra gondoltam, hogy az Iblt ne rabolhassák el tőlem. Ez nem is sikerült nekik s hogy a fejem egy kicsit be van varve, abszolúte nem fáj. Együtt vagyunk s ez mindenért kárpótol.

Meg kellett ezt írni, mert roppant sok hangsúlyt szerkesztettek erről az esetről.

Tisztelettel
Figdor Gusatáv.

EGYESÜLETI ÉLET.

Aradmegyei jegyzők gyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 16

Az aradvármegyei községi és körjegyzők egyesülete és nyugdíjintézete ma délelőtt tíz órakor, a vármegyeháza kistermében, Schill József vármegyei főjegyző elnöklésével választmányi és közgyűlést tartott, amelynek tárgyszorozatán egyesületi és nyugdíjintézeti ügyek szerepeltek.

A közgyűlés tudomásul vette a számvizsgáló bizottságnak az 1907. évi zárásadás felülvizsgálásáról előterjesztett jelentését, majd pedig jegyzőkönyvi köszönetet szavazott ama pénzügyintézeteknek, amelyek az egyesületet adományokkal támogatták.

Azután a Biharvármegyei községi és körjegyzők egyesületének átiratát tárgyalták, a mely a segédjegyzői és írónoki állásoknak törvényhatósági segélyvel leendő szervezését kéri pártolni. Többek felszólalása után e tárgyban a közgyűlés úgy határozott, hogy kérvénnyel fordul Dálnoki-Nagy Lajos alispánhoz, írjon fel a belügyminiszterhez, hogy a tervezett segédjegyzői állások létesítésére a vármegyéknek államsegélyt bocsásson rendelkezésére.

Foglalkozott továbbá a közgyűlés a vármegyei községi és körjegyzők egyesületének átiratával, a mely a községi és körjegyzők, valamint a segédjegyzők javadalmazásának rende-

zése, nyugdíjügyének állami kezelésbe vétele és szolgálati pragmatikájának megalkotása iránt feliratot intéz a belügyminiszteriumhoz és a parlamenthez. A közgyűlés az átiratot egyszerűen tudomásul vette, mivel ez ügyben az országos jegyzőegyesület már felírt a belügyminiszterhez és a képviselőházhoz.

Az országos központi jegyzőegyleti közgyűlésre Povászay Soma egyleti elnököt és Vaja Antal egyleti főjegyzőt küldték ki, a Horváth Gyula lemondásával megüresedett alnöki állásra pedig egyhangulag Momák Flóris ópécskal jegyzőt választották meg.

Több nyugdíjkérvény elintézése után a közgyűlés véget ért.

KERESZTELŐ.

Megyegyülés kánikulában.

*

Huszonötperces tanácskozás.

*

Mindennek megvan a maga ideje, — mondja egy ókori bölcs, akinek persze a nevét elfelejtettük ebben a nagy melegben. A munkának, a szórakozásnak, a szerelemnek is megvan az ideje. És itt mindjárt hozzá tehetjük, hogy a megyegyűléseknek nem a mostani főrőség az ideje. Ezt különben nemcsak mi mondjuk. Mi legföljebb csak konstatáljuk a tényt. Ezt a tekintetes vármegye állítja és bizonyítja azzal, hogy ma délelőtt huszonötpercig tartó közgyűlést tartott. A rendkívüli közgyűlés tárgyszorozata rendkívüli rövid volt, s ha többet nem, de egy fontos tárgyat tartalmazott: az arad megyei községnevek megváltoztatását. Ez azonban nem izgatta a kedélyeket, sőt még az ellenzéki kedélyek sem hullámoztak, (Ugy látszik, ezt a kánikulában kizárólag a Balatonra bizzák.) A románok padsora egyáltalán nem akart megélni, pedig a szemközti levő helyeket részint a hivatalnokok, részint azok hívei rég elfoglalták.

Amikor kilenc órakor Károlyi Gyula gróf főispán bejött a terembe, a román ellenzékét egy gatyás, ingujjas atyafi és Pop C. István dr., a legbékésebb indulatu megyebizottsági tag képviselte. A főispán ugylátszik örült ennek, mert tudta, hogy így gyorsan végez a gyűlés a tárgyszorozattal. Örömeinek kifejezést is adott, a mikor Poppal melegen kezét fogott és mosolyogva mondta:

— Na, a legharósiabb képviselő, Suciu János bizottsági tag ur ugy látom hiányzik.

— Nem jön el, felelte Pop. Tárgyal a törvény széken. Különben ugy is leszavaznak bennünket, — tette hozzá rezignáltan.

— A főispán puhit, — jegyezte meg maliciózan valamelyik románellenes bizottsági tag.

— Ugyan kérlek, hogy mondhatz ilyet. Nyáron fölőseges puhítani. A meleg mindent elvégez, — felelte egy hivatalnok, aki ezzel azt is kiakarta fejezni, hogy ő nyáron a meleggel végezteti összes hivatalos teendőit. Hiszen a meleg — vallja ő — mindent elvégez. . . .

Aztán megkezdődött a megyegyűlés C 35° alatt. A bizottsági tagok szinte gondolkodás nélkül mindenre ezt mormogták:

— Elfogadjuk, elfogadjuk az állandó választmány javaslatát.

Szinte azt gondolták már, hogy minden felszólalás nélkül ér véget ez a gyűlés, amikor a tanácskozás tizedik percében megjelent Zselénszky Róbert és vizsgálgatni kezdte a közgyűlés tárgyszorozatát.

— Bizonyosan felszólal, — mondogatták a szomszédai, akik már ismerik arról az oldaláról, hogy a legapróbb közérdekű ügynél is felszólal, ha olyasvalamit tapasztal, ami szerinte nem helyes dolog.

— Na, már nem végzünk o'yan gyorsan, ahogy gondoltam, — sugta oda a főispán Dálnoki Nagy Lajos alispánnak, miután Zselénszky gróf üdvözlését fogadta.

A tőzsdék nagy ellensége egyelőre várakozó álláspontra helyezkedett. Csernovics Diodor mellé ült és érdeklődött, hogy miről tanácskozik a tekintetes vármegye? Boros Iván tb. főjegyző éppen a megmagyarosított községnevek lajstromát olvasta.

— Mi ez? — tudakolta Zselénszky.

— A román és német nevek helyett magyar nevet kapnak a községek, — adta meg a felvilágosítást Csernovics Diodor.

Zselénszky pár pillanatig figyelt, aztán elmosolyodott.

— Ezt nevezik magyarosításnak? Rusztureszk-ből Borosztokot és Honeisorból Honeért faragnak, — mondta és megcsóválta öszülő fejét.

Itt azonban nem szólalt fel. Helyette Pop C. István dr. bírálta a „magyarosítást“ és azt vitatta, hogy ugy is hiábavaló munkát végez a vármegye, mert a románakta községek ezután is román falvak maradnak. A román nem tanulja meg a magyar nevet, hanem még a magyart is elrománosítja.

— És különben is, — mondta Pop — egyes községek azon a néven szereztek hirt maguknak, a hogyan most hívják őket. A kovaszinci bor ezen a néven lett *vildghirü*.

Nagy derűtség keletkezett annak a fölfedezésnek nyomában, hogy Pop megtette Kovaszincot világhírű helységgé.

— No, bizonyosan díszpolgárrá választják érte, — kiáltotta át Boksdn Szever szolgabíró.

A nagy keresztelón azonban nem változtattak semmit Pop jóakaratu és föltétlenül igaz érvei: a gyűlés elfogadta az állandó választmány ama csodabogarait, amelyekről azt állítja, hogy magyar nevek.

A közigazgatási keresztelő így minden nagyobb izgalom nélkül véget ért. De csak a megyegyűlés termében. Lehet, hogy ez a keresztelő a községekben nagy ivással lesz összekötve és egynemely polgár ugy becsip a keresztelón, hogy nemcsak a községe új nevét, hanem a saját régi nevét is elfelejti.

Most általános figyelem között fölolvasta Hepes Aladár tb. főjegyző a gazdasági cselédlakásokról alkotott szabályrendeletet.

— No, itt fog fölőszólalni Zselénszky, jegyezték meg az újságírók, akik a megyei bizottsági üléseken a gróf pislogatásából kitanulmányozták már, hogy mikor akar beszélni.

Zselénszky tényleg felszólalt, de nem olyan hosszan beszélt, mint remélték. Azt konstatálta, hogy a gazdasági cselédlakásokról alkotott törvény rossz és azt a birtokosok humanizmusával kell megjavítani. (Természetes, hogy rossz, hiszen a szent koalíció jegyében működő parlament alkotta ezt is.) Zselénszky megpróbálta a törvény rendelkezését megjavítani legalább Aradmegyében. Ezért módosítást ajánlott, amit el is fogadtak.

Ezzel vége is volt a megyegyűlésnek, amelyen huszonöt percig szórakoztak a bizottsági tagok. Már oszladozni kezdtek, amikor megjelent Boku Szever bizottsági tag, a Tribuna szerkesztője, akiről átlag minden két hétben kisütik a románokat szerető lapok, hogy megszökött.

— Elkésett képviselő ur a közigazgatási keresztelőről, — mondta Dálnoki Nagy Lajos alispán.

— Csakugyan elkéstem.

— Jobb is így, ebben a nagy melegben, — jegyezte meg Dálnoki.

— Pedig nagy kár, hogy elkéstem, önöknek is kár, épen erre a nagy melegre való tekintettel.

— Miért?

— Mert gondoskodtam volna a gyűlésen egy kis *hidegnyuganyról*.

Bolygó.

Egy aradi ifju amerikai kálváriája.

Néhány nappal ezelőtt tért haza Amerikából Sándor (Silberberg) Oszkár, aradi származású fiatalember. Erős küzdelmeket, valódi amerikai kalandokat élt át az Óceánon túli világban. Mint egyik óriási amerikai vállalat munkása ártatlanul börtönbe került, ahonnan csak a köztársasági elnök kegyelméből szabadult ki.

Harmadfélévi küzdelem.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 16.

Az igazi amerikai életpályák között is alig van amerikaiasabb, küzdelmekben, veszedelmekben és szenvedésekben gazdagabb annál, amely egy aradi fiatalembernek lett sorsa Északamerika legdélibb vidékein. Csak két és fél esztendő telt itt, de ez alatt az idő alatt szinte hihetetlen eseményeket élt át. Neve hónapokig szerepelt amerikai újságok és röpiratok hasábjain, ő maga szerencsétlen körülmények folytán az amerikai törvényszék elé került, börtönben sinylődött, ahonnan keserves hónapok után *Roosevelt* elnök kegyelmezése szabadította ki.

Sándor (Silberberg) Oszkár a neve ennek a hányatott, életveszélyes küzdelmeken keresztülment aradi fiatalembernek, aki alig néhány nappal ezelőtt Newyorkon és Londonon keresztül szülővárosába, Aradra érkezett. Az alábbiakban alkalmunk van ezeknek a küzdelmes, amerikai érekes esztendőknél eseményeit ismertetni:

Aradról Amerikába.

Sándor (Silberberg) Oszkár az aradi felső kereskedelmi iskolában végzett tanulmányai után, 1898. őszén ment Londonba. Egy nagybátyjának nagy ipari vállalata van az angol fővárosban és ennek a vállalatnak üzemében kapott ő alkalmazást. Kereskedelmi praktist szerzett itt s ezenkívül öt évi londoni tartózkodása alatt teljesen elsajátította az angol nyelvet. Innen Berlinbe ment, majd 1905. őszén visszatért Londonba és ugyanezen év december végén Newyorkba utazott.

Kereskedelmi és nyelvi ismereti révén, azt gondolta, hamarosan megfelelő állást kaphat az amerikai metropoliszban. Reményeiben azonban csakhamar csalódott. Az Amerikában való boldogulás manapság már sokkal inkább véletlen, mint szorgalom és igyekezet eredménye. Dacára annak, hogy sebében két ajánlólevél volt előkelő newyorki bankárokhöz, nem tudott állást kapni.

Találkozás a honvédelmi miniszter fiával.

Egy hónapi utánjárás, keresés után végre egy newyorki vendéglőben mint éjszakai pénztáros kapott alkalmazást. Ennek a vendéglőnek nappali pénztárosa volt *Jekelfalussy István* kamarás, *Jekelfalussy Lajos* mostani honvédelmi miniszter fia, aki ott *S'de Illés*-nek írja magát és aki kalandos múlt után került Magyarországból az amerikai világvárosba. Itt dolgozott *Sándor Oszkár* csekély havi fizetés mellett két hónapig. Ekkor a vendéglő megbukott és

az amerikai viszonyokban csalódott, elkeseredett fiatalember újra állás nélkül maradt. Egy jó ideig boríték-címzésből élt, majd egy gyárban kaptott alkalmazást, de az ottani nehéz munkát csak rövid ideig bírta ki.

A kálvária kezdete.

A *World* hirdetései és egy Newyorkba került aradi fiatalembernek, *Neuländer Jenő*-nek ismeretsége révén végre egy hatalmas társaságnál jutott munkához *Sándor Oszkár*. *Jackson Lumber Company* a társaság neve, amely célul tűzte ki egy az Egyesült Államok legdélibb államában, Alabámában levő kétszáz ezer holdnyi erdőszeg kiirtását és a faanyag ipari felhasználását. Hirdetéseiben három dollár napibért, kitűnő ellátást, jó levegőt ígért és így hamar szerződöttes is egy nagy csapat munkást, akik között néhány száz magyarországi, különösen tót ember volt.

A szerződöttes munkásokra Lockhartban, a társaság székhelyén, súlyos megpróbáltatások vártak. Az erdőszegben dolgozó emberek régi vagonokban laktak, hárman egy ágyban hálóztak, sokat szenvedtek a rettenetes hőség, egészségtelen, maláriás levegőtől. *Sándor* eleinte a konyhában alkalmazták, ahol reggel öt órától este 9-ig szolgál munkát kellett végeznie. Négy nap múlva feltűnt a munkafelügyelőnek, hogy *Sándor* kitűnően beszél angolul. Erre a telep igazgatója őt beosztotta a gyanakodó telepre, ahol főként mint tolmács működött.

A telepre vitt munkások csakhamar elégedetlenkedni kezdtek. Az ígért 3 dollár helyett csak egyet kaptak, ételük-italuk élvezhetetlen volt s e miatt kezdtek elszökösni a telepről. Egy napon az egyik munkás ellopva társának összegyűjtött dollárjait és ruhaneműit, elszökött a telepről. Az igazgató, akit feldühösített a munkások gyakori szökése, kiadta ekkor a parancsot, hogy az erdőfelügyelő, a telep állatorvosa és *Sándor* mint tolmács kutasassák fel a szökevényt és hozzák vissza. Vérebeket adott melléjük, amelyek hamarosan a munkás nyomára is vezettek. Az erdőfelügyelő megkötözte, megverte a szökevényt és a telepre vitte.

Ártatlanul a börtönben.

Az Egyesült Államok törvényei értelmében, ha a gazda egy szökevény munkást erőszakkal visszamunkába, rabszolgotartás miatt pénz- és szabadságvesztés büntetéssel bünhődik. A floridai atlantai ügyesség tudomást szerzett a telepen történekről és rabszolgotartás miatt a telep igazgatója, az erdőfelügyelő, az állatorvos és *Sándor Oszkár* ellen kiadta az elfogatási parancsot.

A bűnpör óriási érdeklődést keltett egész Északamerikában. A pör alatt kihallgatott

munkások hajmeresztő dolgokat mondtak el a kegyetlen vállalkozóról. Hamarosan politikai jellege is lett a dolognak, mert az északi államok, melyekkel a munkaerő tekintetében újabban erős versenyt folytatnak a déli államok, felhasználták a pört a déli államok rossz munkás-viszonyainak kimutatására.

A tárgyalás 22 napig tartott. A bíróság a társulat igazgatóját és öt más vezetőjét 1000 dollárig terjedő pénzbüntetésre és 13—18 hónapi fogságbüntetésre ítélte. Az elítéltek közül volt *Sándor Oszkár* is, aki eredménytelenül védekezett azzal, hogy ő az igazgató parancsára ment a szökevény után, akinek a telepre való hurcolásában neki semmi szerepe nem volt. A törvényszék öt ezer dollár pénzbüntetésre és 13 hónapi fogságra ítélte. A társaság megfélembeste az ítéletet az Egyesült Államok felsőbb törvényszékéhez s egyben kauciót tett le, melynek fejében az összes elítélteket a felelősség eldőléséig szabadon bocsátották. *Sándor* is visszament a telepre, ahol azonban tarthatatlan lett a helyzete. Malária és tifuszjárvány dühöngött, mely miatt három társa, akik vele Angliából mentek, meghalt, egy pedig megőrült. *Sándor* félt a járványtól és elkeseredettségében 1907. január 27-én önként jelentkezett az atlantai törvényszéknél, hogy büntetésének leülését megkezdje. A bíróság ekkor, mivel *Sándor* ártatlansága időközben mind valószínűbbé lett, a büntetést egy hónappal lezállította, a pénzbüntetést majdnem teljesen elengedte, az ügyész pedig kijelentette, hogy ki fogja eszközölni az Egyesült Államok elnökénél *Sándor* megkegyelmezését.

Sándor ekkor megkezdte büntetését az atlantai nehéz börtönben. Másodmagával egy cellában töltött öt keserves hónapot, míg végre június 28-án *Roosevelt* elnök megkegyelmezett neki. A társaság ekkor nagy fizetéssel vissza akarta fogadni, de azt tűzte feltételül, hogy ő közjegyző előtt jelentse ki azt, hogy a társaságról elterjesztett és könyvekben is megírt dolgok alaptalanok. *Sándor* erre nem volt hajlandó, hanem Atlantában egy juttagyárban mint munkás kereste meg kenyerét.

Vissza Aradra.

A juttagyárban nem sokáig maradhatott *Sándor*. Az ottani víztől megbetegedett, *huzust* kapott és két hétig a kórházban feküdt. Felgyógyulása után egy bőrkereskedésben kapott alkalmazást, de mivel a munkát nem bírta, csakhamar elutazott Newyorkba. Itten egy jóakarójának, egy newyorki papnak, aki a lockharti telep botrányairól könyvet írt, titkára lett. Ekkor azonban kiütött az északamerikai nagy gazdasági válság. *Sándor* kénytelen volt állását elhagyni, majd egy nagy életbiztosító társaság matematikai osztályában állást vállalt. Ott maradt 1908. június elsejéig, ekkor azonban a társaság a rossz viszonyok miatt nagyon lezállította alkalmazottainak fizetését. *Sándor* ezért elhagyta állását és belefáradva a sok amerikai küzdelembe, eltávozott Newyorkból és a múlt hónap 24-én Liverpoolba ment a Cunard Line óriási hajóján, a *Mauretanián*. Innen Londonba ment, ahonnan e hónap negyedikén érkezett meg Aradra.

A sok viszontagságon, veszedelmen keresztülment ifju most még rövid ideig Aradon marad. Azután valamelyik nagyobb európai városba szándékozik menni, hogy most már csendesebb és nyugodtabb viszonyok között értékesítse amerikai tapasztalatait.

A gyermekórház építése.

Megkezdik a munkálatokat.

Tanácskozás Andrányi Károlynál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 16

Az esztendő óta vajdó terv, az aradi gyermekórház építése, rohamosan közeledik a megvalósulás stádiuma felé. Gyoroki Andrányi Károly nagykereskedő nemeselelkű alapítványa egy csapásra lehetővé tette a kórháznak rövid időn belül való létesítését. Az áldozatkész adományozónál a mai napon a gyermekórház ügyében nagyfontosságú tanácskozás volt, amelyen a legközelebbi jövő teendőit beszélték meg.

E tanácskozást megelőzőleg Károlyi Gyula gróf főispán magához kérte Leitner Ernő dr.-t, a Fehér-Kereszt gyermekvédő egyesület igazgató-főorvosát. A Fehér-Kereszt tudvalevőleg már évek óta programjába vette a kórház felállításának eszméjét, ez irányban már fontos lépéseket tett s ezért a főispán előzőleg Leitner dr.-ral tanácskozott a gyermekórház ügyében.

E megbeszélés után Károlyi főispán és Leitner dr. ma délután Andrányi Károlylyal jöttek össze tanácskozásra Andrányi mindenekelőtt kijelentette, hogy neki kétszáz ezer koronás alapítványával az volt a célja, hogy az aradi gyermekórház minél előbb és minél tökéletesebben fel legyen építhető. A kórház legyen Arad város tulajdona, de hogy kiépíttesse és ki kezelje az új intézményt, azt ő nem szabja meg, hanem teljesen a főispán és a Fehér-Kereszt egyesület akaratára bizza.

Leitner dr. ezután előadta a kórház ügyének eddigi stádiumát. A Fehér-Kereszt egyesületnek több mint 20,000 koronája volt eddig is erre a célra. A Neuman-féle alapítvány után az egyesület a várostól kapott telekre építési pályázatot hirdetett s ez alkalommal Tabakovits Emil műépítész tervét fogadták el. A várostól kapott mintegy másfél katasztrális hold nagyságú telek a Kossuth-utca és a Vágóhid-utca sarkán van. E terv szerint a gyermekórház egyszemélyes főépületből és két külön pavillonból áll és harminchat ágyra van kontemplálva. Andrányi bőkezű adománya most már lehetővé teszi e terv nagyarányú kibővítését.

A kibővítésre és az építkezésre vonatkozólag a tanácskozók a következőkben állapodtak meg:

Az Andrányi-féle alapítvány lehetővé teszi a kórháznak modern és tökéletes felépítését. Az eddig tervezett 36 ágy helyett ötven ágyat lehet fölállítani, ami Arad város igényeinek kielégítésére szükséges is. A Tabakovits-féle tervet ennek értelmében kibővítik, a kórház építését a megjelölt telken hamarosan megkezdik, úgy, hogy ha még lehet ősszel fedél alá hozzák az épületet, mely jövő év augusztus végén, vagy szeptember elején megnyitható lesz. Az építést a Fehér-Kereszt egyesület vezetné és a kész épületet a városnak átadná.

Felmerült most már az a kérdés, hogy a gyermekórházat a város saját kezelésében vezetné vagy pedig rábizza a vezetést a Fehér-Kereszt egyesületre. Miután a kórház fentartása az ápolási díjak mellett is évente néhány ezer koronába kerül, a Fehér-Kereszt egyesület csak akkor vállalja a kezelést, ha a várostól némi támogatásban részesül. Ebben a tárgyban még a város, a Fehér-Kereszt egyesület és Andrányi Károly között tanácskozások lesznek. Ha az épület készen fog állani, az egyesület előterjesztését városi közgyűlés elé fogja vinni.

A Fehér-Kereszt egyesülettől kiküldött kórházi bizottság szombaton délután összeül és megteszi az első intézkedéseket az építés megkezdésére. Az impozáns épület frontja a terv szerint a Kossuth-utca-ra néz. Az egész telek szépen parkirozva lesz és a két pavillon az udvarban fog felépülni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Sarkadi Aladár vendégfellépte. Mint a Vigszínház kiváló tagja tért vissza Sarkadi Aladár Aradra, egykori sikereinek színhelyére. A kitűnő művész, aki éveken át volt az aradi publikum kedvence, ma este egyik régi szerepében, melyet ő kreált Aradon, lépett fel és aratott hatalmas sikert. A drótostót Günther bádogos szerepében lépett fel Sarkadi. A politikai bádogost annyira jószíjjal humorral, ötletes aperszükekkel, kedves bonhomival adta, hogy a közönség szinte betegre kacagta magát. Homéri kacajt keltettek aktuális, helyi vonatkozású élecek, melyek Arad összes aktuális kérdéseit, formás parlamentári beszéd kíséretében felölelték. Amilyen kiváló sikere volt Sarkadinak, oly kevés dícsérettel emlékezhetünk meg az előadás többi részéről. A második felvonás fináléját a kar botrányos diszsonanciával tette élvezhetetlenné. Magis megiegpő, hogy egy számtalanszor lejátszott operetben kell a közönség élvezete ellen ilyen bántó merényletet elűrni. Igazi merényletszámba ment ugyanis a kar szereplése, melynek ismétlődése ellen a leghatározottabban tiltakozunk. H. G.

* Róma égése. Csodálatos látványban lesz része az Uránia publikumának pénteken. Ekkor kerül bemutatásra az a fenséges kép, melyet a legművészibb kivitelben készítettek Sienkiewicz Quo Vadis? című regénye nyomán. Róma égésének borzalmasan szép látványa elevenedik meg szemünk előtt. Neró császár örjöngő pillanatában kiadja a parancsot Róma felgyújtására. Lángtengerben áll a cézári város. Elnnek idején, mikor Róma népe nyugodtan alszik, gyújtatta fel a várost az örjöngő Cézár. Lángnyelvek nyaldossák a házakat, füst és lángoszlopok csapnak ki a pompás épületekből, a megriadt lakosság eszeveszetten menekül a pusztulásból, kétségbeesés, borzalom ül minden arcon, csak Neró császár és környezete mulat e pusztulás rémes látványosságán. A hatalmas kép, mely hónapok óta lázban tartja Páris közönségét, korhű kivitelben került felvételre és több mint kétszáz ezer koronát kőittek el erre az egyetlen képre. Három napig szerepel a hatalmas látvány az Uránia színház műsorán.

* A Blamázskeringő. Városszerző nagy az érdeklődés azon kabaré-előadás iránt, amely a jövő héten lesz a színházban. Az előadásnak legnagyobb slágere lesz a Blamázskeringő, a Varázskeringő paródiája, amelyben a társulatnak ugyiszólván valamennyi tagja s a vendégművészek is résztvesznek. Az újdonságok próbái már javában folynak.

* Vendrey és Sarkadi vendégszereplése. Holnap este a színházban együtt lépnek fel Vendrey Ferenc és Sarkadi Aladár, a Vigszínház művészei. A két vendég a szezon legnagyobb sikerű darabjában, a Tatárjárásban lép fel, amely most kerül színre nyolcadszor. Vendrey Labonyay altábornagyot játsza, Sarkadi pedig Vallerstein szerepét, amelylyel a Vigszínházban nagy sikert aratott. Sarkadi ezúttal új, aradi vonatkozású kuplékat fog énekelni.

Egy mosoly: 500 korona.

Egy falusi orvost ma Aradon a vasúti állomáson ravasz módon lopta meg egy csinos hölgy, aki valamelyik nemzetközi zsebmetsző banda tagja.

Lopás az aradi állomáson.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 16.

Hosszu idő óta nem szólt a rendőrkrónika valami érdemlegesebb zsebtolvajlásról. Holmi apró-cseprő vásári zsebrajzoló fordultak meg az utóbbi időben Aradon, akik a bármészakodó atyafi sovány pénztárcáját emelték el. A detektívek ismernek ugyan elég zsebmetszőt, akik itt járnak közünk, börtönt is ültek, de most kifogástalanul viselkednek, tisztességes foglalkozásuk van.

Végre ma aztán egy nagyobb stílusú lopás miatt tettek feljelentést, de ennek az ügyes munkának a tettesét aligha fogja valaha az aradi rendőrség kézrekeríteni. A károsult előkelő vidéki orvos, aki egy napot töltött itt s a pénztárcáját, melyben ötszáz korona papírpénz volt, rendkívül ügyesen csente el egy „bajos” utazó-zsebtolvajtól.

A lopásról ezt a tudósítást adjuk:

Pethő Sándor dr., gyertyámosi (Torontál-megye) körorvos ma déiben érkezett Aradra családjával. A borszekei fürdőbe akart utazni s minthogy Aradon át legjobban az összekötötés, kiszállott, bejött a városba s itt volt megvárando a délután induló erdélyi vonatot. A Központi-szállodában szállott meg s ott meg is ebédelte a család.

Ebéd után megtekintették a várost, betértek Pick Ernő divatárkereskedő üzletébe s ott bevásároltak. Innen direkt a vasútállomásra mentek. Jegyet váltottak és beszállottak egy másodosztályú kupéba. Az összes fülkék és a folyosó zsufolásig telve volt utasokkal. Pethők meg sem állottak ebben a kocsiban, hanem hívták a kaland s ez egy másik kocsiban helyezte el őket. Mikor a hordár behozta a fülkébe a csomagokat, Pethő levette a felső kabátját, hogy segítsen a hordárnak, ekkor észrevette, hogy a belső zsebben tartott börtárcája eltűnt. Ötszáz korona értékű papírpénz volt benne. A vasúti pénztárnál meg megvonta s akkor is a zsebében találta, mikor Picknél vásároltak.

Félbe kellett szakítani az utazást, mert az egész családnak összes pénze — 60 korona volt, mert ennyi aprópénze maradt. Leszállottak a vonatról s visszajöttek a városba. A tárcát keresték a vasúti pénztárnál, Picknél, de sehol sem találták.

Pethő dr. a rendőrségre ment s jelentést tett. Elmondotta körülményesen: hol járt, mikor volt kezében a tárcá, de semmi biztos adatot arra nézve nem szolgáltatott, hogy valahol felejtette volna a tárcát.

Green főkapitány beszélgetés közben azt kérdezte a károsult orvostól, vajjon a vasúti kupé folyosóján nem beszélt-e valakivel, vagy nem lökte-e meg valaki?

— Most eszmélek, — kiáltott fel fölíg kacagva, de jobban boszankodva az orvos, —

hogy egy rendkívül előkelően öltözött hölgy ejtette le a szebkerdőt a kupé folyosóján, én lehajoltam érte és udvariasan átnyújtottam neki. Bájos mosoly kíséretében, német nyelven köszönte meg előzékenységemet. Mikor a kendő a padlóra esett, ő is lehajolt, de én megelődtem s most világlik meg előttem, hogy miért kaptam oly kedves mosolyt. Oltászonkora került lovagiasságom.

A főkapitány megtett minden intézkedést arra, hogy a rendkívül ügyes és valószínűleg egy nemzetközi utazó-szebtolvajbánda tagját kézrekerítsék.

Pethő orvos sürgöny útján kapott még a mai napon hazuról pénzt s a legközelebbi vonattal elutazott Aradról.

HIREK.

Wekerle és Sztérényi utja.

— A petrozsényi látogatás. —

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Arad, július 16

Petrozsényből jelentik: *Wekerle* Sándor miniszterelnök és *Sztérényi* József államtitkár ma reggel 7 órakor *Lupénybe* érkeztek. Kísérőjükben voltak a pénzügyminisztérium részéről *Mally* Sándor miniszteri tanácsos, *Andreics* János főbánya-tanácsos, a kereskedelmi minisztérium részéről *Lázár* Lajos műszaki főtanácsos, *Pulszky* Garibald és *Széchy* Viktor vasúti és hajózási főfelügyelők, *Lukács* Lipót máv. mérnök, *Sztankovics* Miklós aradi üzletvezető, *Bornemissza* Tibor báró főispán, *Barcsay* Andor és *Ajtay* Aladár országgyűlési képviselők.

A miniszterelnök és kísérete behatóan megismerkedett az urikányzsilvölgyi társaság kocsygyárával. Innen reggel 9 órakor külön vonaton Petrozsénybe mentek vissza, ahol a bányatisztviselők tisztelegtek a miniszterelnöknek *Kostella* János bányafelügyelő vezetésével. Innen a társaság a kincstári telepek megismerésére indult. Sorra járták a telepeket és úgy *Wekerle*, mint *Sztérényi* a legrészletesebben referáltattak maguknak a bányaművekkel kapcsolatban levő munkálatokról. Élénken érdeklődtek az új beruházások és munkáviszonyok iránt és különösen a *közegészségügyi intézkedések pontos betartására* hívták fel az igazgatóság figyelmét.

A szemle után a vendégek a salgótarjáni kőszénbánya petrozsényi művelt tekintették meg.

Délután 2 órakor a vendégek külön vonaton Piskin át *Vajdahunyadra* utaztak. Megtekintették itt az állami vasgyárakat. Holnap este a közeli vasbányák megtekintése után visszautaznak Budapestre.

— *Kossuth* Ferenc betegsége. *Karlsbadból* jelentik: *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi miniszter állapotában rosszabbul állott be. A balláb izületében erős fájdalom lépett fel és a kezelő orvos *ujabb gyulladást* konstataált. A miniszter titkára *Pallay* Sándor tegnap Pöstyén fürdőben járt és lakást keresett *Kossuth*nak, aki augusztus első napjaiban hosszabb iszapkurára odaérkezik.

— *Tisza* István Aradon? A Békéscsabán megjelenő *Békéscsaba Közlöny* mai számában olvassuk ezt a különösen és hihetetlenül hangzó hírt:

Tisza István gróf, a volt kormányelnök, tegnapelőtt délután Békéscsabán keresztülutazott. *Tisza* Aradra ment s Csabán várta meg a vonatok csatlakozását. A volt kormányelnök nem szállott ki a kocsijából. Egy

ujsgírő meg akarta intervjúolni, de *Tisza* István nem fogadott senkit.

Est írja a békéscsabai lapíró. Azt nem tartjuk lehetetlennek, hogy *Tisza* csakugyan Csabán járt, mert hiszen ott kell átszállania Nagyvárad felé, de hogy Aradon lett volna, abban erősen kételkedünk. *Tisza* István habár nem aktív politikus, még mindig bir akkora súlyal, hogy a megjelenéséről a városban gyorsan tudomást vegyenek. És bizonyára nem kerül el az aradiak figyelmét, ha a volt miniszterelnök csakugyan itt járt volna. Valószínű hát, hogy a csabai lap rosszul következtetett amikor azt vélte, hogy *Tisza* Aradra jön.

— A román szervező iroda Aradon marad. Lapunk mai számában közöltük a *Keleti Értesítő* című budapesti nyomatos ama hihetetlenül hangzó híreit, hogy a román párt-szervező irodát Aradról Nagyszébenbe helyezik át. Megkérdeztük ma *Goldis* László és *Suciu* János román képviselőktől, mi igaz ebből a hírből? *Goldis* kijelentette, hogy ma érkezett haza Nagyszébenből, ahol három napig tartózkodott és mégis mitse tud a hírből, amely természetesen minden alapot nélkülöz. Arról, hogy a pártirodát Aradról elvigyék, soha senkise beszélt. *Suciu* János is azt mondta, hogy a *Keleti Értesítő* híre koholmány.

— Ezzel a lappal — mondotta a képviselő — a nemzetiségi párt minden összeköttetést megszakított és így ama hírei, amelyek rólunk szólnak, mindig nélkülözik a valóságot. Csodálom, hogy a fővárosi napilapok fölülnek a *Keleti Értesítő* föllentéseinek.

— A makói poigármester ügye. Makóról írják: Ismeretes, hogy *Baranyi* János és néhány képviselőtársa indítványt adott be a városhoz *Farkas* József polgármester felfüggesztése iránt azért, mert a városi képviselőválasztók névjegyzékét kellő időben össze nem állította, továbbá azért, mert a városi adópénztár tisztikarát megsértette. Ugyanebben az időben a polgármester is fegyelmi vizsgálatot kért maga ellen. Erre nézve ma érkezett le a városhoz az alispáni hivatal válasza, melyben nem lát okot a fegyelmi vizsgálat elrendelésére, mert a választók névjegyzékének összeállításánál ezt a hibát már régen követik és a miniszter leirata szerint a föllöttes hatóságnak már régen kellett volna a megtorlásról gondoskodnia.

— Az arad-perjámos-nagykikindai vasút építése serényen folyik, mert azt a vállalkozó cég nagy munkával teljesíti. Némi nehézségek csak a nagykikinda-nyéri szakaszon merültek fel, amelyre nézve a kisajátítási tárgyalást a napokban tartották meg. Az érdekeltek valamennyien elfogadták a kisajátítási tervet, azonban a felajánlott megváltási ár tekintetében az egyezség nem sikerült és így a felek kártalanítási igényeket a rendes bíról uton fogják érvényesíteni. A vasutvállalatnak a kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy az ingatlan részek tiszta jövedelme negyvenrészének bíról létibe helyezése után a kisajátítandó területen az építkezést a bíról eljárás befejezte előtt megkezdhesse.

— *Kreutzer* Lipót dr. Aradon. Az Aradi Magántisztviselők Egyesülete ma este szépen látogatott gyűlést tartott abból az alkalomból, hogy a Magántisztviselők Országos Egyesületének elnöke, *Kreutzer* Lipót dr. Aradra érkezett, hogy a szervezkedés kérdésében eszmecserét folytathasson az aradi magántisztviselőkkel. A nagyszámú hallgatóság nagy érdeklődéssel hallgatta *Kreutzer* Lipót dr. élvezetes és világos előadását s korszerű eszméit, melyek körül élénk vita fejlődött ki. A vitában *Keller* Iván, *Bokor* Alajos és *Kassab* Géza vettek részt, alaposan megvitatva azt a kérdést, hogy

vajon időszerű volna-e a magántisztviselők és a bolti alkalmazottak szervezetel között fusiót létesíteni. A tanulságokban gazdag vitaestély befejeztével *Bokor* Alajos és *Keller* Iván mondtak köszönetet az egyesület vendégének az élvezetes estért.

— Uj román pénztintézet a megyében. Csak a közelmúltban alakult meg *Borosjenőn* a románok egy új pénztintézte, most pedig a szomszédságában, *Buttyinban* történt hasonló alakulás. Az új pénztintézetnek *Codru* a címe és százezer korona alaptőkével alakult meg. A vasárnap tartott alakuló közgyűlésen, a melyen *Magyer* Traján buttyini esperes elnökölt, az igazgatóság tagjaivá *Grozda* Aurél dr. ügyvédet, *Popa* György dr. ügyvédet, *Russsu* János tanítót, *Rozma* János lelkészt, *Nika* Sándor lelkészt, *Mihlucza* Ferenc kúcsót, *Mihulik* Terentius borossebasi lelkészt választották meg; a felügyelő bizottság tagjaivá: *Komsa* Emanuel, a brádi *Crisana* bank igazgatóját, *Cotoi* Romulusz korsobenyel kereskedőt, *Barbu* Silustius buttyini gyógyszerészt, *Kovacs* Patricius borossebasi tanítót és *Popovics* János beizai lelkészt.

— *Pör* *Zichy* Jenő gróf hagyatéka körül. *Budapesti* tudósítónk jelenti: A két esztendővel ezelőt elhunyt *Zichy* Jenő gróf hagyatéka körül nagy bonyodalom támadt. A gróf ugyanis végrendeletében rózsaucai palotáját és műkincseit a székesfővárosra hagyta, általános örökösévé pedig fiát *Zichy* Rafael grótot tette. *Zichy* Rafael gróf a palota műkincselnek nagy részét saját házába költöztette át, noha a végrendelet úgy intézkedik, hogy a rózsaucai palotát úgy, amint van, a műkincsekkel együtt állami kezelés mellett a *Zichy*-múzeum elnevezés alatt fent kell tartani és abból semmit elidegeníteni nem lehet, his azonban életfogytig használhatja. Ennek ellenére *Zichy* Rafael gróf nem kevesebb, mint tizenhárom nagy butorszállító kocsival vitetett el onnét butorokat és egyéb műtárgyakat. A főváros és *Zichy* Rafael gróf között így pör fog indulni.

— *Fürstenberg* hercegnő esküvője Kóciánál. *Prágából* jelentik: *Fürstenberg* hercegnő, aki néhány héttel ezelőt Bécsből megszökött *Kócián* Gusztáv volt főhadnagygyal, tegnap tartotta vele esküvőjét. A hercegnő családja eleinte hallani sem akart a házasságról, később azonban megadta a beleegyezését és a házasságkötésnél a e főhercegi család több tagja is jelen volt.

— Az adókiivetés. Az adókiivető bizottság előtt tárgyalás alá kerülnek f. hó 17-én a 861 ik tételtől 474 ik tételig a következők: cséplőgéptulajdonosok, címfestők, cipő és cipőkenőcs kereskedők, cipészek, csizmadiák, cukrászok, cukorka kereskedők, (lőkör, ecetgyáros), déli-gyümölcs kereskedők; folyó hó 18 án szombaton 478 ik tételtől 614 ig tételig a derékfűző készítő, dohánytőzsdé, droguaria, ecetgyáros, előnyomda, esernyőkészítő, esztergályosok, ékszerészek, élelmiszer kereskedők, építési vállalkozók, építész, építőmester, épület és tűzfakereskedő, fagyalt készítő, fuvaros, festők és olajkereskedők adója.

— Halálozás. *Sulyos* gyász érte *Plesch* Hermann aradi volt ecetgyárost, a város tisztelt álló polgárát: fiát, *Plesch* I. M. föld-bérlő Csabán, hatvannyolc éves korában meghalt.

— A román diákok a Neuman gyárban. Megírtuk ma, hogy huszonöt romániai diák tartózkodik most Aradon. Az egyenruhás növendékeket *Suciu* János dr. képviselő kalauzolja a városban mindenfelé s megmutogatja nekik Arad nevezetesebb ipartelepeit is. Ma délután az ország egyik legnagyobb ipartelepét: a Neuman Testvérek szeszgyárát nézték meg az egyik gyárvezető kalauzolása mellett. A diákok csodálkozva szemlítették a gyárat, amelynek területén több óra hosszáig tartózkodtak s távozáskor a legnagyobb elragadtatás hangján köszönték meg a gyár látogatásának szíveségét, amely lehetővé tette, hogy a hatalmas ipartelep megtekintésével gazdagíthatták ismeretüket.

Délelőtt a papírgyárat tekintették meg a diákok, akik itt is gyönyörködve szemléltek a gyár modern berendezését. A román ifjak holnap utaznak el Aradról Temesvár felé, *Jordanessku* igazgató és több tanár kíséretében.

— Marienbad a világ legrégebbi *moortür-döje*. Itt található a leggazdagabb szénsavas (nauhelmi) fürdők, miér: is az utóbbi években főleg a *sziw és női bajosok* keresik fel nagy számmal a világhírű fürdőhelyet. Ez utóbbi bajok kezelését egy kitűnő szakorvos végzi.

— A vádtanács határozata a zugbankárok ügyében. Budapestről jelentik: A budapesti vádtanács ma délelőtt foglalkozott *Selavek* vizsgálóbíró határozatával. A vádtanács úgy határozott, hogy a budapesti zugbankárok üzleti könyvvel és levelezésével lefoglalására semmi ok fenn nem forog. A vádtanács megokolása szerint a család elkövetésére forog fenn gyanúk. Azonban arra, hogy a terheltek a tőzsdén az árakat mesterségesen felverték, vagy le szállították, semmiféle bizonyíték nincs. Arra sincs, hogy a tőzsdéi árak irányítására befolyásuk volt.

— Vasuti szerencsétlenség. *Bécsből* jelentik: *Sanct-Pölten* mellett egy személyvonat hibás váltóállítást következtében összeütközött egy tehervonattal. Hat utas súlyosan, nyolc könnyebben megsebesült.

— A büntető törvénykönyv novellájának magyarázata. A közeljövőben életbeléptetendő új büntetőtörvény új intézményeket hoz büntetési rend szerünkbe és szinte kétségtelen, hogy ez a büntető novella már kihirdetését követő legközelebbi időben gyökeresen megfogja változtatni büntetőigazságszolgáltatásunkat. A törvény száraz paragrafusai azonban egymagukban nem elegendők arra, hogy azokból teljes értelmét, valamint összefüggését az érvényben maradt büntetőtörvényekkel felismerhessük. Ezen feladatot kívánja megoldani *Eüvi Illés Károly* kiváló büntető jogász tolla alul kikerülő és a törvény szentesítésével egyidőben megjelenő új mű, a *„büntető novella zsebkönyve“*. *Ára költve K. 280.* Megrendelhető *Weisz és Klein* könyvkereskedő-cégnél Arad, *Minorita-palota*.

— *Molypuszító és rovarpor* legjobb minőségben *Vojtek és Weisz*nál Aradon. 191.

Ma látható a bécsi hódoló díszmenet Láng Testvéreknél

TARKASÁGOK.

(*Keresztelő*.) Ma délelőtt nagy keresztelő volt Aradvármegye közgyűlési termében: elkeresztelték a vármegye községeinek legnagyobb részét. Többek között megváltoztatták a híres *Glogovác* község nevét is *Óthalomra*. Egy jókedvű bizottsági tag komoly képpel szólította meg gyűlés után *Dálnoki Nagy Lajos* alispánt:

— Kérem alispán ur, azt hiszem most már szükséges lesz a községek névváltozásáról *Follinus* Aurél népszínműröt is hivatalosan értesíteni.

— Mi szükség van erre? — érdeklődött az alispán.

— Hát *Follinus* írta azt a híres népszínművet, amelynek a címe: *Náni, vagy a glogováci svábok*. Ezt most így kell megváltoztatni: *Náni, vagy az óthalmi svábok*.

Az alispán mosolyogva jegyezte meg:

— Azt hiszem ez teljesen fölösleges, mert a glogováci Náni már régen eltűnt. A sváb Nániból Nana lett és nem Glogovácra, hanem a pesti színpadon mutatja a bokáját.

(*Ha kliens nincs, ló is jó*) Tegnap a *Kovács és Novotny* vendéglőjében egy ponna lovacskát tomboltak ki. Este felé a kávéházban egy fiatal aradi ügyvédől, akinek még egy pöre sincs, megkérdezte a barátja:

— *Te is elmégy a tombolára?*

— El. Előérzetem van, hogy megnyerem a kis lovat.

— Mit csinálsz te azzal a lóval?

— Mit csinál? micsoda kérdés ez? — jegyezte meg maliciózan a szomszédjuk. — Tudod, hogy egyáltalán nincsenek kliensei, akiket megnyuzzon. Ezt a kis lovat, ha megnyeri, lebunkóztatja és megnyuzza

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

— **Gazdák az ipartörvényjavaslat ellen.** Az Aradmegyei Gazdasági Egyesület átiratot intézett az összes vármegyei gazdasági egyesületekhez, amelyben fölhiyta figyelmüket a készülő ipartörvény sérelmes intézkedéseire és egyúttal fölhiyta a gazdatársadalmi szervezeteket, hogy foglaljanak állást az ipartörvényjavaslatnak a gazdákat érintő sérelmes szakaszai ellen. Ilyen tartalommal egyúttal fölirattal is fordult a földművelésügyi miniszterhez. Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület átiratát legújabbban a Zalavármegyei Gazdasági Egyesület tette magáévé, hasonló szellemben fölirattal intésvén a kormányhoz a kifogásolt szakaszok megváltoztatása érdekében.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, július 16.

Amerika hétnyolccaddal olcsóbb. 15 ezer mm.15 fillérrel olcsóbb.

As árak 50 kilónként számítva:

	Délt sárlat	2 órai sárlat
Buza októberre . . .	10.92 - 10.93	11.01 - 11.02
Zab októberre . . .	8.26 - 8.27	8.33 - 8.34
Rozs októberre . . .	9.24 - 9.25	9.28 - 9.29
Tengeri májusra . . .	7.27 - 7.28	7.24 - 7.25
Tengeri júliusra . . .	7.58 - 7.59	7.55 - 7.56

Zárul 5 órakor:

Utótőzsde államvasut 696.75

NYÁRI SZINHÁZ.

Péntek, 1908. évi július hó 17-én:

Vendrei Ferenc és Sarkadi Aladár a budapesti Vígyszínház tagjainak felléptével:

Tatárjárás.

Operette 3 felvonásban. Irta: Bakonyi Károly. Zenéjét: Gábor Andor verselre szerezte Kálmán Imre.

SEMÉLYEK:

Lohonyay	Vendrei F.	Wallerstein	Sarkadi A.
Tresska	H. Harmath.	Gerő intéző	Delly Lajos.
Riza báróné	Wlassák V.	Bence	Kulcsár L.
Imrédi	Mártonfi R.	Elemériné	Zalay Margit.
Lőrentey	Hunyady J.	Idike	Kun Irén.
Elekes	Ujj Kálmán.	Szekfü Bandi	Faludy K.
Poroszlay	Kertész D.	Turi	Ladiszlay J.
Mogyoróssy	Sz. Rontay	Suták huszár	Bilinszki F.

Kezdete 8 órakor.

URÁNIA SZINHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

A mai naptól fogva színházunkban kizárólag oly képek kerülnek bemutatásra, melyek még sehol nem játszottak.

Teljesen új műsor. Válogatott újdonságok. Róma égése Néző császár idejében.

Műsor 1908. július hó 17-én, pénteken:

1. Szobrászat. Tanulságos. — 2. Egy parasztkalandja. Humoros. — 3. Esküvő a halálos ágyon. Életkép. — 4. A hűtlen. Életkép. — 5. A nagydobos kimenője. Bohózat. — 6. Levél a jézuskához. Megható kép. — 7. Próbá öngyilkosság. Bohózat. — 8. Róma égése. Sienkiewicz Quo vadisa után.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

Előadások: Este 7 órától 11 óráig.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

NYILTTER.

Minden külön értesítés helyett.

Weichherz Lipót mint apa, Boriska és Pista mint testvérek kimondhatatlan fájdalommal tudatják imádásig szeretett kedvenczüiknek

PALI,

III. oszt. reáliskolai tanulóknak

elhunyttát, ki f. hó 13-án délben 12 órakor, életének 12-ik évében hosszas szenvedés után Bécsben csendesen jobblétre szenderült.

A drága halott földi maradványai f. hó 16-án, csütörtökön d. e. 3/9 órakor fognak a bécsi központi temetőben (izr. osztály) örök nyugalomra helyeztetni.

Arad-Bécs, 1908. július 14-én. 2503

Dr. WIENER GYULA

fogorvosi műtermét

Szabadság-tér 20. szám

Gróf Nádasdy palotába

helyeztetve.

Rendel reggel 7 órától.

Eladó

egy jótorgalmu korcsma és bolthelyiség
Sarló-utca 14. sz. alatt.

Értekezni lehet Demeter-u. 76. sz. alatt.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

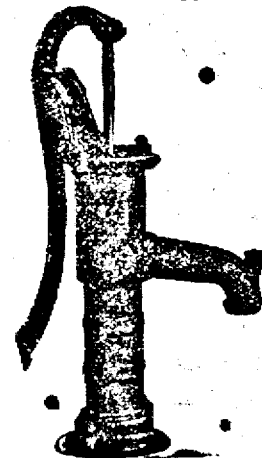
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közsegeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységcsavarok és a legjobb minőségű belül gummirozzott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és

jobbak, mint

bármely bel-

vagy külföldi

gyárban.

Hönig-Ottó

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 351

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

ARAD MIKÉJÉREK.

A k i n e k

ismeretnek híján

házasárra,
nevelésre,
hisztvesztésre,
könyvelésre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vadászlőrre,
kertészre,

kulcsárra,
gazdaszónyira,
szakácsnőre,
szobaleányra,
hási- vagy,
irodaszolgára,
pénzesze-lőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

A k i

bőrbeadni kíván

butorokot,
készt,
vadászlőr-
istat,

házasatot,
telket,
kocsit,
lovat,

A k i

eladni kíván

butort,
koncorát,
kocsit,
gyümölcsöt,
gabonát,

ízletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

A k i

mindenkivel vétel vagy bérbevitel céljából kereset;

A k i

valamely állást betölténi kíván: legbiztosabban ér csélt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

kis hirdetésai

rovatait használja.

Londoni

szalon conversatio. Intelligens uraknak angol órát adok. Cím a kiadóhivatalban. 2490

Eladó

egy szép fekvésű szőlő a motorállomás közelében 3700 tőkés, termőképes, elköltözés miatt jutányos áron azonnal eladó! Bővebb tudakozódás Veres Rezső, faraktárnok, Paulis. 2487

Elköltözés végett

egész új fekete hintó és egy sárga nyitott kocsit minden elfogadható áron eladó. Szabady gyógyszerész, Mezőkovácsháza. 2494

Az aradi turista egyesület

Arad-Hegyaljai uthálózatának térképe. Automobilosok, kerékpárosok és turisták használatára 50 fillér leszállított áron kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Aradon. Telefon 517. 201

Eladó

a belvárosban egy 2200 koronát jövedelmező ház. Bővebbet e lap kiadóhivatalában. 1918

Pörkölt szalonna,

légenszáritott; oldalankint 85—60 kg. nehéz, kapható Rauchsauer Nándornál, Ujszentannán. 1991

Egy jó házból való

4 polgárit végzett, jó erkölcsű fiu mint tanuló felvétetik Weinberger Ferenc ékszerésznél Arad, Fischer Elíz-palota.

VEZÉK KÖNYVTÁRAI

és hangjegyeket legmagasabb áron. Üzleti könyvek és irodai kellékek, papírneműek stb. nagy raktára. Alkalmi vételek könyvek és hangjegyekben. Kerpel Izso könyv- és papírkereskedése Aradon. 212

Használt

ó l o m

megvételre kerestetik

Nyomdánkban

2 középiskolát végzett

fiu

tanulónak

fizetéssel felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Szép mell

két hó alatt szereshető a „Pilules Orientales“ által, mely az egyet en szer, miáltal a mell fejlődését előmozdít-hatjuk, annak erősségét helyreállíthatjuk és a női ke-beinek gyönyörűteltformát ad, anélkül, hogy az egész-ségére kártéko y lenne.

Az arsenikum mentességért felelünk. Kiváló orvosok ál-tal elismerve. Teljes discre-tio. 1 doboz használati utasítással 6 korona 54 fillér. Bérmontre.

J. Ratté, gyógyszerész Páris. Raktár Bu-dapestben: Török József gyógyszer-tárában, Király-utca 12. 5784

Telefon 688.

FISCHER ÁRMIN

szobafestő és mázoló

Vörösmarthy-utca 3.

A legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig elvállal munkákat ugy helyben, mint vidéken. 1905

Hunyadmegye központján **Déván** a legforgalmasabb és a város leg-szebb helyén egy nagy jövőt ke-csegtető nyári és téli földszinti ét-terem, sörcsarnok és kávéház, ezenkívül emeleti, remek berende-zésű **CASSINO** helységekhez

keresek

egy előelő, jómodoru, neves, in-telligens, szakképzett, lehetőleg családos

vendéglőst,

ki jó konyhával, előzékeny kiszol-galással páratlan nagy forgalmu vállalatot biztosíthatna magának.

Személyes vagy írásbeli meg-keresések mielőbb intézendők

Steiner Ferencz

nagykereskedőhöz

— Déván. —

Védekezzünk a

MOLYOK

ellen.

Biztos hatásu molypusztító sze-rünket ajánljuk —.50, 1.—, 2.— koronás eredeti dobozokban.

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

ARADON.

DEPILLOR

HAJVESZTÓ.

E csodahatásu szerrel min-den oly helyről, a hol a hajnövés alkalmatlan, mint arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. Ara utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Nem pisz-kit, nem ragadós, kezelése igen egyszerű.

Ara utasítása 70 fillér.

Ovakodjunk az utánzatoktól. Csak olyan készítményt tessék elfogadni, ahol „Anagallin“ szó látható.

Poloskák

kiirtására legjobb szer a

Phenolsav.

Még a petéket is kiirtja, a butorokat nem támadja meg.

Ara egy üvegnek 70 fillér.

Ideális, legjobb, legtartósabb amerikai

Gummi-óvszer

NEVER.

6 darab egy eredeti fémdoboz-ban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában

241

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.